

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ*

Α' ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Ἄβγό-γάλα Κυκλάδες κ.ά., ὠβό-γαλαν Πόντος (Τραπ., Χαλδ.) ρόφημα ἀπὸ ἄβγο καὶ γάλα, ἄβγογαλ-ιά Ἀμοργός, Θήρα, Πάρος κ.ά. τὸ ἴδιο, ἄβγο-κατσίνα φαγητὸ ἀπὸ ἄβγά καὶ κατσίνα Νάξος (Ἀπείρανθος), ἀγαδο-μπέηδες ἀγάδες καὶ μπέηδες Ἡπειρος¹, ἀγαθό-καλα τά, ἀγαθὰ καὶ καλὰ, πλούτη Κρήτη², Πελοπόννησος, ἀγγιναρο-κούκια τά, ἀγγινάρες καὶ κουκκιά, κοινό³, ἀγγουρο-διάγγουρα τά, ἀγγούρια καὶ διάγγουρα Κίμωλος⁴, ἀγγουρο-ντομάτα ἢ, σαλάτα ἀπὸ ἀγγούρι καὶ ντομάτα, κοινό, ἀγελαδο-μούσκαρα τά, ἀ-

* Τὸ δακτυλογραφημένο κείμενο (σσ. 47) τῆς μελέτης αὐτῆς τοῦ ἀείμνηστου καθηγητῆ καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια μέλους καὶ Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν Νικολάου Π. Ἀνδριώτη παραδόθηκε στὴν Ἑταιρεία ἀπὸ τὴ σύζυγό του καὶ δημοσιεύεται αὐτούσιο.

Δυστυχῶς, στὰ κατάλοιπα τοῦ συγγραφέα δὲ βρέθηκε Εἰσαγωγή στὴν ἐργασία, πού φαίνεται ὅτι σκόπευε νὰ τὴ γράψει μετὰ τὴ συλλογὴ καὶ τὴ σύνθεση τοῦ ὅλικου. Ἡ Ἐπιτροπὴ Συντάξεως τῶν Ἑλληνικῶν παρακάλεσε παλαιὸ μαθητὴ τοῦ Ἀνδριώτη καὶ γνώστη τοῦ πολυποικίλου ἔργου του ν' ἀναδιφήσει τὰ ἤδη δημοσιευμένα ἔργα του, ὥστε νὰ ἐξακριβωθεῖ ἂν ἡ ἐργασία αὐτὴ ἔχει δημοσιευτεῖ ἄλλοῦ ἢ ὄχι. Ἀπὸ τὴν ἔρευνα πού ἔγινε μὲ βάση ἰδίως τὴν ἐργογραφία τοῦ Ἀνδριώτη, πού ὁ ἴδιος τὴν εἶχε συντάξει καὶ παραδώσει στὴν τριμελῆ ἐπιτροπὴ ἐκδόσεως τοῦ χαριστήριου τόμου Ἀντιχάρισμα στὸν Καθηγητὴ Νικόλαο Π. Ἀνδριώτη—Ἀνατίπωση 88 ἐργασιῶν του μὲ τὴ φροντίδα ἐπιτροπῆς, Θεσσαλονίκη 1976, δημοσιευμένη τώρα στὶς σελίδες ιε'-κδ' τοῦ τόμου, προκύπτει ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἀδημοσίευτη. Ἀπὸ τὴ δομὴ τῆς καὶ ἀπὸ μιὰ ἀντιπαραβολὴ μὲ τίς ἄλλες ἐργασίες τοῦ συγγραφέα πού ἀναφέρονται στὴ σύνθεση προκύπτει ὅτι ἀποτελεῖ τὸ ἄλλο, ἀνολοκλήρωτο ὅμως, σκέλος τῆς ἐργασίας του «Τὰ παρατακτικὰ ρηματικὰ σύνθετα στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα», πού εἶχε δημοσιευτεῖ στὸ Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη 1960, σσ. 43-61.

Καὶ χωρὶς τὴν Εἰσαγωγή ὅμως ἡ μελέτη αὐτὴ θ' ἀποτελέσει γιὰ τοὺς ἀναγνώστες καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς εἰδικούς μιὰν ἀκόμα εὐπρόσδεκτη ἐπιστημονικὴ προσφορὰ ἀνάμεσα στὶς τόσες ἄλλες πού γιὰ μισὸν αἰῶνα χάρισε στὴν ἐπιστῆμη ὁ κάλαμος τοῦ ἀλησμόνητου ἐρευνητῆ τῆς γλώσσας μας. (Σ.Σ.).

1. Α. Χ. Μαμμοπούλου, Ἡπειρος, σ. 36.
2. Κ. Φραγκούλη, Δίφορα, σ. 20.
3. Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας.
4. Ἀθηνᾶ 37, 125.

γελάδες καὶ μοσκάρια Κρήτη, ἁγιοποιηρο-τρίκερα τὰ, τὸ ἅγιο Ποτήριο καὶ τὰ δικηρο-τρίκερα ¹, ἀγκαθό-πετρες οἱ, ἀγκάθια καὶ πέτρες Ἀρκαδία, ἀδερφο-ξάδερφα τὰ, ἀδέρφια καὶ ξαδέρφια, κοινό, ἀδραχτο-λέκατο τό, τὸ ἀδράχτι καὶ ἡ ἠλακάτη Ἀμοργός, ἀδραχτο-σφόντυλο τό, τὸ ἀδράχτι καὶ τὸ σφοντύλι Ἰόνια Νησιά, ἀθρουπου-μούλαρα τὰ, ἄνθρωποι καὶ μουλάρια Λίτωλια ², αἰ(γ)ιδό-σφαχτα τὰ, αἶγες καὶ σφαχτὰ (=πρόβατα) Κρήτη (Σφακιά), ἄλατο-πίπερο τό, ἄλατι καὶ πιπέρι, κοινό, ἄλευρό-γαλο τὸ Στερελλ. (Βοστινίτσα), ἀλιβρό-γαλου τό, Μακεδ. (Σιάτιστα), καὶ ἄλευρό-(γ)αλη ἡ, Κάρπαθος φαγητὸ ἀπὸ ἄλεύρι καὶ γάλα, ἀλετρό-ζυγον τό, καὶ ἀλετρό-ζυγα τὰ, τὸ ἀλέτρι καὶ ὁ ζυγὸς Πόντος, (πρβ. ζυγ-ἀλετρα), ἀλογογέλαδα τὰ, καὶ ἀλογογέλαδια, σὲ πολλὰ μέρη ³, κοπάδι ἀπὸ ἄλογα καὶ γελάδια, ἀλογο-μούλαρα τὰ, κοπάδι ἀπὸ ἄλογα καὶ μουλάρια· Ζάκυνθος, Κεφαλληνία, Πελοπόννησος κ.ά., ἀλογο-μπέ-γυρα τὰ, ἄλογα καὶ μπεγίρια (= εὐνουχισμένα ἄλογα) Κρήτη, ἀλογ-ονικά τὰ, ἄλογα καὶ ὄνικα Προποντίδα (Ἀρτάκη), ἀλογο-φόραδα τὰ, ἄλογα καὶ φορά-δες ⁴, ἄλωνο-θέμωνο τό, τὸ ἄλώνι καὶ ἡ θεμωνία Σύρος, ἄλωνο-χώραφο τό, ἄλώνι καὶ χωράφι, ἄμμο-χάλικο τό, ἄμμος καὶ χάλικι, κοινό, ἄμμο-χώματα τὰ, ἄμμος καὶ χώματα Κρήτη (Λατσίδα), ἄμμο-χώρυγο τό, ἄμμος καὶ χωρὺγι Μάνη, ἀμπελό-κηποι οἱ, ἀμπέλια καὶ κῆποι Ἀρκαδία κ.ά. ⁵, ἀμπελο-περιβόλα τὰ, καὶ ἀμπελο-πέρβόλα τὰ, Κρήτη, ἀμπέλια καὶ περιβόλια ⁶, ἀμπελο-σώχωρα τὰ, ἀμπέλια καὶ σώχωρα (= περιβόλια) Κρήτη ⁷, ἀμπελο-χώραφα τὰ, ἀμπέ-λια καὶ χωράφια, κοινό ⁸, ἀνεβο-κατεβασίδι τό, ἀνεβασιά καὶ κατεβασιά Νά-ξος (Ἀπείρανθος), ἀνεδοσό-βραση ἡ, ἀνάδοση (= ὕγρασία) καὶ βράση (= ζέ-στη), κουφόβραση ⁹, ἀνεμό-βροχο τό, καὶ ἀνεμο-βρόχι τό, ἄνεμος καὶ βροχὴ μαζί, κοινό ¹⁰, ἀνεμο-κύκλιδα τὰ, ἡ ἀνέμη καὶ τὰ κύκλιδα Νάξος (Ἀπείρανθος), ἀνεμο-πειλὴ ἄνεμος καὶ ἀπειλὴ (= βροχὴ) μαζί Χίος ¹¹, ἀνεμο-σίφουνας ὁ, ἄνεμος καὶ σίφουνας μαζί, Πελοπόνν. (Οἰνοῦς) κ.ά., ἀνεμο-χαλάζιν τό, ἄ-νεμος καὶ χαλάζι μαζί Κύπρος, ἀνεμό-χιονο τό, ἄνεμος καὶ χιόνι μαζί Νάξος (Ἀπείρανθος) κ.ά. ¹², ἀνηφορο-κατήφορος ὁ, ἀνήφορος καὶ κατήφορος ¹³, ἀντερο-κάταρα τὰ, ἀντένες καὶ κατάρτια Μάνη ¹⁴, Σύμη, ἀντερο-σύνωτα τὰ,

1. Π. Πρεβελάκη, *Κρητικός*, σ. 273.

2. Δ. Λουκοπούλου, *Γεωργικά*, σ. 381.

3. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.

4. Μ. Φιλήντα, *Γραμματική*, σ. 404.

5. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.

6. Στὸ ἴδιο.

7. Στὸ ἴδιο.

8. Στὸ ἴδιο.

9. Στὸ ἴδιο.

10. Στὸ ἴδιο.

11. Κ. Ἀμαντος στὸ *Λεξ. Δελτ.* 3, 138.

12. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.

13. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.

14. Κ. Πασαγιάννη, *Μαριάτικα μοιρολόγια*, σ. 18.

άντερα και συκώτια Κρήτη, Ρόδος, Σύρος κ.ά.¹, άντρο-γυνο τό, άντρας και γυναίκα, σύζυγοι, κοινό², άνωγο-κάτωγο τό, άνώγι και κατώγι, σπίτι δι-ώροφο³, άνωφλο-κάτωφλο τό, τό άνώφλι και τό κατώφλι σε πολλά μέρη⁴, άξιν-ορύ' τό, Κάρπαθος, άξιν-ογύρι τό, Χίος, 'ξιν-ογύρι τό, 'Ικαρία άξίνη και όρύγιον⁵, άξινο-τσάπια τά, άξινες και τσαπιά⁶, άποστολο-ευαγγέλιο τό, ό 'Απόστολος και τό Εύαγγέλιο Ζάκυνθος, άπυρό-νερο τό, άπύρι και νερό⁷, άραντο-φάσολα τά, άραντάς (= άλεύρι με βούτυρο) και φασόλια μαζί Σίφνος, άργαθο-λέκατο τό, βλ. άδραχτο-λέκατο, άρμα-θειλιά ή, άρμαθιά και θηλιά Κρήτη, άρμ-άλα ή, άρμη και άλας⁸, άρμε(γ)ο-χάρανα τά, άρμεγοι και χα-ρασιά, σύνεργα τής γαλακτοκομίας Σίφνος, άρμενο-κούπι τό, άρμενο και κουπί, ίστοικώπη Κρήτη, Λακωνία, άρμιδο-πέτονα, τά, άρμίδα και πετονιές Νάξος ('Απειρανθος), άρόν-γίδα τά, άρνιά και γίδια, σε πολλά μέρη⁹, άρνο-κάτσικα τά, άρνιά και κατσίκια, κοινό¹⁰, άρνο-πρόβατα τά, άρνιά και πρόβατα Πελοπόνν. κ.ά.¹¹, άρόν-ριφα τά, άρνιά και ρίφια 'Αστυπάλ., Κάσος, Κύθηρα, Νάξος, Σέριφος κ.ά.¹², άρτου-γυάλ' τό, πέντε άρτοι και δυό γυαλιά λάδι και κρασί, πού προσφέρονται στην έκκλησία Μακεδονία (Σέρρες), άσημι-λούαρα τά, άσημια και λογάρια Κάρπαθος, Κύπρος, άσημο-μαργαρίταρο τό, άσημι και μαργαριτάρι¹³, άσημο-χρύσαφο τό, και άσημο-χρύσαφα τά, άσημι και χρυ-σάφι¹⁴, άσημο-χρυσικά τά, άσημικά και χρυσικά, άσκαδο-κάρυδα τά, ξερά σύκα (ισχάδες) παραγεμισμένα με καρύδι Πελοπόνν. (πρβ. καρυδό-συκα τά) άσκο-σάκκια τά, άσκοι και σακκιά Κρήτη, άσσό-δυο τό, ό άσσοσ και τό δυό, κοινό, άσσό-τριο τό, ό άσσοσ και τό τριο, κοινό, άσσό-ρηγας ό, ό άσσοσ και ό ρήγας, κοινό¹⁵, άστραγαλο-φίντικα τά, στραγάλια και φουντούκια Κρήτη, άστρακ-άσβεστο τό, μεϊγμα από άστρακιά και άσβέστη Κρήτη, άστραπο-βόρι τό, άστραπές και βοριάς¹⁶, άστραπο-βροντή ή, άστραπή και βροντή Λακωνία, Νάξος ('Απειρανθος), άστραπό-βροντα τά, άστραπές και βροντές, κοινό, άστραπο-χάλαζο τό, κοινό, και άστρα-χαλάζι¹⁷ άστραπές και χαλάζι, άστρο-φεγγαράκι τό, Πόντος (Κερασ.), άστρο-φεγγάρω τό, Πόντος, άστρο-φέγγαρο τό, Πόντος άστρα και φεγγάρι¹⁸, άσφακό-θρουμπα τά, άσφάκες και

1. Πρβ. 'Ιστορικόν Λεξικόν 'Ακαδημίας.

2. Στο ίδιο.

3. Στο ίδιο.

4. Στο ίδιο.

5. Στο ίδιο.

6. Στο ίδιο.

7. Στο ίδιο.

8. Στο ίδιο.

9. Στο ίδιο.

10. Στο ίδιο.

11. Στο ίδιο.

12. Στο ίδιο.

13. Γ. Ν. Χατζιδάκη, ΜΝΕ 2, 184.

14. 'Ιστορικόν Λεξικόν 'Ακαδημίας.

15. 'Ιστορικόν Λεξικόν 'Ακαδημίας.

16. Π. Βλαστού, 'Αργώ, σ. 166.

17. Ν. Πολίτου, 'Εκλογαί, σ. 143.

18. 'Ιστορικόν Λεξικόν 'Ακαδημίας.

θροῦμπες Κεφαλληνία, ἀτσαλο-σίδηρο τό, ἀτσάλι καὶ σίδηρο¹.

Βαλιανο-κάστανα τά, βαλάνια καὶ κάστανα², *βαρκο-κάικα* τά, βάρκες καὶ καΐκια Νάξος (Ἀπεΐρανθος), (πρβ. *καϊκό-βαρκες*), *βαρσαμό-λαδο* τό, φάρμακο ἀπὸ βάλσαμο καὶ λάδι Πελοπόνν., *βερικο(κο)-κέρασα* τά, βερίκοκα καὶ κεράσια Ἀθήνα, *βερικο(κο)-ρωδάκινο* τό, εἶδος ρωδάκινου Ζάκυνθος, *βερο-δαχτύλιδα* τά, βέρες καὶ δαχτυλίδια Κεφαλληνία³, *βικι-ἀχιουρο* τό, βίκος καὶ ἄχυρο ἀνακατεμένα Εὐβοία (Αὐλών.), *βιλιντζό-σκουτα* τά, βελέντζες καὶ σκουτιά (= ρούχα) Αἰτωλία, *βιτσιβιδο-λάηνα* τά, βιτσιβίδια (= δοχεῖα) καὶ λαγήνια Νάξος (Ἀπεΐρανθος), *βοδο-πρόβατα* τά, βόδια καὶ πρόβατα⁴, *βοῖδ-ἀγγελος* ὁ, Πελοπόνν. (Οἰνοῦς) καὶ *βοῖδ-ἀγγιλοῦς* Θεσσαλία, Στερελλ., ἄνθρωπος πού εἶναι βόδι καὶ ἄγγελος, δηλ. ὠραίος ἀλλὰ ἡλίθιος, *βοῖδ-ἀλογα* τά, βόδια καὶ ἄλογα μαζί Ἡπειρος, *βοῖδο-βούβαλα* τά, βόδια καὶ βουβάλια μαζί Κεφαλληνία⁵, *βοῖδο-γάιδουρα* τά⁶, καὶ *βουγιο-γάιδουρα* τά, βόδια καὶ γαῖ-δούρια μαζί Κρήτη, *βοῖδο-γέλαδα* τά, βόδια καὶ γελάδια, σὲ πολλὰ μέρη⁷, *βολβο-κάστανα* τά, βολβοὶ καὶ κάστανα⁸, *βορβο-κάρνα* τά, βολβοὶ καὶ καρύδια Εὐβοία (Ὀξύλιθος), *βορβό-πηλα* τά, βόρβορος καὶ πηλός, Κύπρος⁹, *βοριο-λέβαντο* τό, βοριάς καὶ λεβάντες Τῆλος, *βορο-νέρι* τό, βοριάς καὶ βροχὴ μαζί, Κρήτη (Σέλινο), *βουλ'το-κάβαλλα* τά, βόλιτο (= κοπριά βοδιῶν) καὶ καβαλίνες Παξοί, *βουνο-λάγκαδα* τά, βουνὰ καὶ λαγκάδια Νάξος (Ἀπεΐρανθος), *βουτυρ-ἀλειμμα* τό, βούτυρο καὶ λίπος, σὲ πολλὰ μέρη, *βρακι-βελάδας* ὁ, αὐτὸς πού φορεῖ βρακί καὶ βελάδα (παρατσούκλι)¹⁰, *βρακο-κάρκαλα* τά, βράκα καὶ καρκάλι (= πουκάμισο) Σίφνος, *βρακο-πουκάμισο* τό, Ἀθῶς, Κρήτη, Πελοπόνν., Σύρος, καὶ πληθ. *βρακοπουκάμισα* τά, Ἀθῶς, Πελοπόνν., βρακιά καὶ πουκάμισα (πρβ. *πουκαμισό-βρακα* τά), *βρακοφούστανο* τό, βρακί καὶ φουστάνι ἐνωμένα Λευκάδα, *βριζό-σταρον* τό, βρίζα καὶ σιτάρι Ἡπειρος (Ζαγόρι), *βρουντ-άνιμος* ὁ, Φιλιππούπολη καὶ *βρουντανεμιὰ* ἡ, Κύπρος, βροντὲς καὶ ἄνεμος μαζί, *βροντό-νερο* τό, βροντὲς καὶ βροχὴ Κέρκυρα, *βροχο-χάλαζο* τό, βροχὴ καὶ χαλάζι, σὲ λεξικά, (πρβ. *χαλαζο-βρόχι* τό), *βροχό-χιονο* τό, βροχὴ καὶ χιόνι Αἰτωλία, Ἡπειρος, Μακεδονία, (πρβ. *χιονό-βροχο* τό), *βυσσινο-πορτοκαλιές* οἱ, βυσσινιές καὶ πορτοκαλιές¹¹.

1. Α. Καρκαβίτσα, *Λόγια τῆς πλώρης*, σ. 37.

2. Ἀθηῶ 3, 547.

3. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.

4. Α. Ἐφταλιώτη, *Μετάφραση Ὀδύσσειας* Α 92.

5. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.

6. Στὸ ἴδιο. 7. Στὸ ἴδιο.

8. Ἀθηῶ 3, 546.

9. Α. Σακελλαρίου, *Κυπριακά* 3, 256.

10. *Λεξικογρ. Ἀρχεῖον* 6, 46.

11. *Περιοδικὸ Γράμματα* 6, 27.

Γα(ϊ)δουρο-πρόβατα τά, Νάξος (Γαλανάδες)¹, γαλατου-τριψιάνα ή, φαγητό από γάλα και τρίμματα ψωμιού Παρνασσίδα, γαλό-χοντρος ό, γάλα με χόντρο (= κουρκούτι) Κρήτη, γαλό-ψωμον τό, γάλα και ψωμί μαζί Πόντος (Ἄνω Ἀμισός)², γαμπρό-νυφα τά, ό γαμπρός και ή νύφη μαζί Ζάκυνθος, γελό-κλαμαν και γερό-κλαμαν τό, γέλιο και κλάμα μαζί Κύπρος, γελο-χάχαρα τά, γέλια και χάχανα Κρήτη (Λατσίδα)³, γενο-μούστακα τά, Κρήτη⁴ και ένο-μούστακα τά, Νάξος (Ἀπείρανθος), γένια και μουστάκια, (πρβ. μουστακό-(γ)ενα τά,), γέροι-νιοι οι γέροι και νιοι Πελοπόν. (Οἰνοῦς), γεροντόγρα ή, ό γέρος και ή γριά μαζί Κρήτη, γιαγουρο-μούτζηθρα τά, γιαούρτια και μυζήθρες Πελοπόν. (Οἰνοῦς), γιαλο-περίγιαλα τά, οι γιαλοι και τὰ περιγιαλιά⁵, γιατρο-καλόγερος ό, γιατρός που είναι και καλόγερος Κρήτη⁶, γιδο-κάτσικα τά, γίδια και κατσίκια Πελοπόν. (Βασσαράς), γιδο-πρόβατα τά, γίδες και πρόβατα Κεφαλληνία, γιουφτου-μάγκας ό, γύφτος και μάγκας, εύ-τελής άνθρωπος Μακεδονία (Χαλκιδική).

Δαγκα-ρούφα ή, πρόγευμα από ψωμί και ρόφημα Λευκάδα, δασκαλό-παπας ό δάσκαλος που είναι και παπᾶς, σε πολλά μέρη, (πρβ. παπα-δάσκαλος), δικερο-τρίκερα τά, (μεσν. δικηρο-τρίκερα τά), τὸ δίκηρο και τὸ τρίκερο μαζί, κοινό, δισκο-πότρηρο τό, ό δίσκος και τὸ Ἅγιο Ποτήρι τῆς θείας εύχαριστίας, κοινό, δρουλαπό-χιουνου τό, δρολάπι και χιόνι μαζί Στερελλ. (Ἀράχοβα), δοιμονο-κόσκινα τά, δερμόνια και κόσκινα Νάξος (Ἀπείρανθος κ.ά.), (πρβ. κοσκινο-δοίμονα τά), δρωδικό-χτικο τό, ὕδρωπας και χτικιό μαζί Θήρα.

Ἐμπα-κι-έβγα τό, Μῆλος, έμπα-κι-έβγας ό, Σίφνος τὸ έμπα και τὸ έβγα, ή είσοδος και ή έξοδος.

Ζαλο-πατήματα τά, ζάλα (=βήματα) και πατήματα Νίσυρος⁷, ζαχαρο-μύγδαλα τά, ζάχαρη και αμύγδαλα Ἡπειρος, ζαχαρό-νερο τό, ζάχαρη και νερό μαζί Κρήτη (Λατσίδα), ζευλό-τσουνα τά, ζευλιά και τσουσιά⁸, ζουλο-πρόβατα τά, ζούλες κατσίκες και πρόβατα Νάξος (Ἀπείρανθος), ζυγ-άλετρο τό, σε πολλά μέρη, ζυγ-άλετρα τά, Ἡπειρος, Κρήτη, τζυ-άλοτρα τά, Κάρπαθος,

1. Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας.

2. Ἀρχεῖον Πόντου 1, 205.

3. Κρητικά 1, 271.

4. Ν. Καζαντζάκη, Καπετὰν Μιχάλης, σ. 109.

5. Ι. Γρυπάρη, Σκαραβαῖοι, σ. 9.

6. Ν. Καζαντζάκη, ό.π., σ. 363.

7. Ζωγράφειος Ἀγών 1, 422.

8. Ἀθηνᾶ 30, 347.

ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ἀλέτρι, (πρβ. ἀλετρό-ζυγα τά), ζυμο-μαγερέματα τά, ζυμώματα καὶ μαγερέματα Πελοπόνν. (Μεσσηνία)¹.

Ἡλιό-βροχο τό, ἥλιος καὶ βροχὴ συγχρόνως Πελοπόνν. (Ἡλεία), ἡλιο-φέγγαρο τό, τίτλος βιβλίου τοῦ Α. Πάλλη.

Θεριζο-αλωνισμός ὁ, θερισμός καὶ ἀλωνισμός, κοινὸ, θερμ-αλατιὰ ἢ, θερμὸ νερὸ μὲ ἀλάτι Λευκάδα, θερμο-ζάχαρη ἢ, θερμὸ νερὸ μὲ ζάχαρη Λευκάδα, θερμό-μελι τό, θερμὸ νερὸ μὲ μέλι Χίος², θερμό-ρ'γιο τό, θέρμη μὲ ρίγος Κεφαλληνία³, Ἰθαλο-χάβιτισον τό, φαγητὸ ἀπὸ ἀνθόγαλο καὶ χαβίτισιν (= ἀλεύρι) Πόντος.

Ἰλ-αμμους ὁ, ἰλὺς καὶ ἄμμος Ἰμβρος κ.ά.

Καδενο-ρόλοια τά, καδένες καὶ ρολόγια Κάρπαθος⁴, καϊκό-βαρκες οἱ, καΐκια καὶ βάρκες, (πρβ. βαρκο-κάρικα τά,) καλαθο-καλαμουκάνια τά, καλάθια καὶ καλαμοκάνια Νάξος (Ἀπείρανθος), καλαμαρο-χτάποδα τά, καλαμάρια καὶ χταπόδια, κοινὸ, καλαμπό-κεχρα τά, καλαμπόνια καὶ κεχριά, ἄγν. τόπου, κανατο-σκουτέλα τά, κανάτια καὶ σκουτέλια Κύπρος⁵, κανελο-γαρούφαλα τά, κανέλες καὶ γαρούφαλα Πελοπόνν. κ.ά.⁶, καουνο-πόπονα τά, καούνια καὶ πεπόνια Νάξος (Ἀπείρανθος)⁷, καπιστρο-χάλινα τά, καπίστρια καὶ χαλινάρια Κρήτη, καπνιστηρο-μέρρεχον τό, θυμιατὸ καὶ μυροδοχεῖο Κύπρος, καρβο-κάτεργα τά, καράβια καὶ κάτεργα Κρήτη, καρβον-ασβεστάδες οἱ, καρβου-νιάρηδες καὶ ἀσβεστάδες⁸, καρδαμο-κόκκαλον τό, κάρδαμο καὶ κόκκαλο⁹, καρκελο-τραπέζια τά, καρέκλες καὶ τραπέζια, κοινὸ, καρπουζο-πέπονα τά, καρπούζια καὶ πεπόνια, κοινὸ, (πρβ. πεπονο-κάρπουζια τά), καρυδ-αμύγδαλα τά, καρύδια καὶ ἀμύγδαλα Ἰμβρος, Κρήτη κ.ά., καρυδό-μελο τό, καρύδι μὲ μέλι Σίφνος, καρυδό-συκα τά, καρύδια καὶ σύκα, σὲ πολλὰ μέρη¹⁰, (πρβ. συκο-κάρυδα τά), καρφο-πέταλα τά, καρφιά καὶ πέταλα Πελοπόνν. (Οἰνοῦς), καστανο-κάρυδα τά, κάστανα καὶ καρύδια Ἰκαρία, Χίος, καστανο-φουδούγκα τά, κάστανα καὶ φουντούκια Νάξος (Ἀπείρανθος), κατισκο-βέτουλα τά, κα-

1. Νέα Ἑστία 1, 930, καὶ 992, 3, 392.

2. Κ. Ἄμαντος στὸ Λεξ. Δελτ. 3, 138.

3. Ν. Ἀνάλεκτα Παρνασσῶ 2, 206.

4. Ζωγράφειος Ἀγών 1, 273.

5. Α. Σακελλαρίου, Κυπριακὰ 2, 26 καὶ Λαογραφία 1, 212.

6. Κ. Παλαμῆ, Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου, σ. 2, 84. Δ. Λουκοπούλου, Γεωργικὰ τῆς Ρούμελης, σ. 277.

7. Ἀθηνᾶ 56, 256.

8. Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά 1963, σ. 303.

9. Ἀθηνᾶ 43, 165.

10. Μ. Φιλήντα, Γραμματικὴ, σ. 404.

τσίκες και βετούλια (= κατσίκια) Πελοπόν. (Οίνοϋς), *κατσικο-μούλαρα* τά, κατσίκες και μουλάρια Πελοπόν. (Κυνουρία), *κατσικο-πρόβατα* τά, κατσίκες και πρόβατα Νάξος ('Απειρανθος), *καπό-θερμη* ή, *κάψα* και *θέρμη*¹, *κερο-λίβανο* τό, και *κερο-λίβανα* τά, *κερί* ή *κεριά* και *λιβάνι*, *κοινό*, (πρβ. *λιβανο-κέρα* τά), *κερο-μαστίχα* ή, *κοινό* και *κερο-μάστιχον* τό, Κύπρος, *κερί* και *μαστίχα*, *εΐδος* *άλοιφής*, *κερό-μελι* τό, *κερί* και *μέλι*, *κοινό*, *κεφαλο-μπάτζακα* τά, *κεφάλι* και *πόδια* Νάξος ('Απειρανθος), *κεφαλό-ποδα* τά, και *κεφαλο-ποδιά* ή, *κεφάλι* και *πόδια* ζώου μαγειρεμένα μαζί Νάξος ('Απειρανθος), Πόντος (Σάντα), (πρβ. *ποδο-κέφαλα* τά,), *κεφαλο-τζίερο* τό, *κεφάλι* και *συκώτι* μαγειρεμένα μαζί Κωνσταντινούπ., *κ(ου)που-τσάνακα* τά, *κουΐπες* και *τσανάκια* Ίμβρος, *κλαδο-κάθαρος* ό, τό *κλάδεμα* και τό *καθάρισμα* τών *ἀμπελιών* Κεφαλληνία, *κλαφο-γέλια* τά, *κλάψες* και *γέλια* Κρήτη (Λατσίδα), *κλεφτ-αρματολοί* οί, *κλέφτες* και *ἀρματολοί*, *κοινό*, *κλεφτο-λωποδύτης* ό, *κλέφτης* και *λωποδύτης* Ἀθήνα, *κνησαρο-κόσκινα* τά, *κρησάρες* και *κόσκινα* Κρήτη, *κοιλι-άντερα* τά, ή *κοιλιά* και τὰ ἔντερα Κρήτη, Νάξος ('Απειρανθος), *κοιλιο-βέδουρα* τά, ή *κοιλιά* και τὰ ἔντόσθια Κάρπαθος, *κ'λιου-τζίγκιρα* τά, ή *κοιλιά* και τό *συκώτι* μαζί Ίμβρος, *κολοκυθό-γαλον* τό, *φαγητό* ἀπό *κολοκύθια* και *γάλα* Πόντος, *κολοκυθο-μανέστρα* ή, *φαγητό* ἀπό *κολοκύθια* και *μανέστρα* Ζάκυνθος, *κολοκυθο-πατάτες* οί, *κοινό*, και *κολοκυθο-πάτατα* τά, Νάξος ('Απειρανθος), *φαγητό* ἀπό *κολοκύθια* και *πατάτες*, (πρβ. *πατατο-κολόκυθα* τά), *κολοκυθο-φάσουλα* τά, *φαγητό* ἀπό *κολοκύθια* και *φασόλια* Κρήτη (Λατσίδα), *κοντυλ-άχαρα* τά, *κόντυλοι* και *ἄχερα* Κάρπαθος, *κοπρό-χωμα* τό, *κοπριά* και *χῶμα*, σέ πολλά μέρη, *κοπτο-ραπτοῦδες* οί, *κόφτρες* και *ράφτρες*, σέ πολλά μέρη, *κορφο-βούζια* τά, ό *κόρφος* και τὰ *βυζία* Α. Ρουμελία (Καρυές), *κοσκινο-δροίμονα* τά, *κόσκινα* και *δερμόνια* Νάξος ('Απειρανθος), (πρβ. *δροιμονο-κόσκινα* τά), *κουκκ-αράκαδα* τά, *κουκκιά* και *ἀρακᾶς* Νάξος ('Απειρανθος), *κουκκο-ρόβιθα* τά, *κουκκιά* και *ρεβίθια* Κίμωλος², *κουλουρο-τύρι* τό, *κουλούρι* και *τυρί* Ἀθήνα, *κουμπορο-μάχαιρα* τά, *κουμπούρια* και *μαχαίρια* Κρήτη³, *κουνιαδο-γαμπροί* οί, ό *κουριάδος* και ό *γαμπρός*⁴, *κουρ'νον-γαηλιά* ή, *κουροῦνες* και *γαῆλοι* Ίμβρος, *κουταλο-μάχαιρα* τά, *κουτάλια* και *μαχαίρια* Χίος⁵, *κουταλο-πίρουνα* τά, *κουτάλια* και *πιρούνια*, (πρβ. *πιρουνο-κούταλα* τά), σέ πολλά μέρη⁶, *κοχυλο-πατέλιδα* τά, *κοχύλια* και *πε-*

1. Ἀθηνᾶ 25, 248.

2. Ἀθηνᾶ 35, 109, 37, 152.

3. Ν. Καζαντζάκη, δ.π., σ. 349.

4. Περιοδικό Κρηκος 10 (1959), ἀριθ. 103-104, σ. 144.

5. Σ. Γ. Βίου, Χιακά γλωσσικά, σ. 69.

6. Λαογραφία 4, 180.

ταλίδες Κίμωνος¹, Νάζος (Ἀπείρανθος), κρασό-νιρου τό, καὶ κρασου-νέρο² τό, κρασί με νερό Λέσβος, κρασό-ρακο τό, Χίος καὶ κρασό-ρακα τά, Κύπρος, κρασί καὶ ρακὶ καὶ συνεκδοχικὰ τὰ καφενεῖα³, κρασό-τριμμα τό, κρασί με τρίμματα ψωμιοῦ Μακεδονία (Γέρμα), κρασο-ψιχιά ἢ, Νάζος (Ἀπείρανθος), κρασί καὶ ψίχες ψωμιοῦ, σὲ πολλὰ μέρη, κρασό-ψωμο τό, κρασί καὶ ψωμί Ἡπειρος, Λευκάδα Πελοπόν., Στερελλ., κρεμμυδο-φάσουλα τά, κρεμμύδια καὶ φασόλια Χίος⁴, κριθαρο-σίταρα τά, κριθάρια καὶ σιτάρια Σίφνος, (πρβ. σιταρο-κρίθαρα τά), κρύο-βροχο τό, κρύο καὶ βροχὴ Πελοπόν. (Ἡλεία), κωλο-κάτινα τά, τὸ κάτω μέρος τῆς σπονδυλικῆς στήλης Θήρα, κωλο-μέρια τά, ὁ κῶλος καὶ τὰ μηριά, οἱ γλουτοί, κοινό, (πρβ. μερό-κωλα τά).

Λαγανό-πρικοι τό, ἢ λεκάνη καὶ τὸ μπρίκι⁴, λαγ(η)νου-βοῦδοντσα τά, λαγῆνες καὶ μπουντούτσια (= πιθαράκια) Ἰμβρος, λαδο-βούτυρο τό, λάδι καὶ βούτυρο Ἀθήνα, λαδό-κρασο τό, λάδι καὶ κρασί Ζάκυνθος λαδο-λέμονο τό, λάδι καὶ λεμόνι, κοινό, (πρβ. λεμονό-λαδο τό), λαδό-ξίδο τό, λάδι καὶ ξίδι, κοινό, (πρβ. ξιδό-λαδο τό), λαδο-ρίγανη ἢ, λάδι καὶ ρίγανη, κοινό, λαδό-ψωμο τό, λάδι καὶ ψωμί, Κρήτη, (Λατσίδα), λαιμο-τράχηλα τά, ὁ λαιμὸς καὶ ὁ τράχηλος Κρήτη, Πελοπόν. κ.ά.⁵, λαμπαδο-κέρια τά, λαμπάδες καὶ κεριά Κρήτη, λαουτό-βιολο τό, λαοῦτο καὶ βιολί⁶, λασπό-χιονο τό, λάσπη καὶ χιόνι, κοινό, λεγενό-μπρικο τό, Ἄνδρος, Θήρα, Σκύρος κ.ά., λιενό-μπρικο Νίσυρος⁷, καὶ λαγανό-πρικοι⁸, λεγένι καὶ μπρίκι, νιπτήρας, (πρβ. μπρικο-λέγενο τό), λεκανο-ίμπρικο τὸ βλ. λεγενό-μπρικο, λε(ι)μονο-πορτόκαλα τά, λεμόνια καὶ πορτοκάλια, κοινό, λεμονο-ζούλαπον τό, λεμόνι καὶ ζουλάπι⁹, λεμονό-λα^ο τό, λεμόνι καὶ λάδι Κύθηρα, (πρβ. λαδο-λέμονο τό), λιβανο-κέρα^α τά, λιβάνι καὶ κεριά Πόντος, (πρβ. κερο-λίβανα τά), λιγδο-ψιχιές οἱ, φαγητὸ ἀπὸ λίγδα καὶ ψίχες Θράκη¹⁰, λιδό-ψωμο τό, ψωμί καὶ ἐλιές Νάζος (Ἀπείρανθος), (πρβ. ψωμό-λιδο τό), λιναρο-μπάμπακα τά, λινάρια καὶ μπαμπάκια Κρήτη¹¹, λινο-πάμπακος ὁ, κρυπτοχριστιανὸς Κύπρος, λιο-βόρι τό, ἥλιος καὶ βοριάς μαζί, κοινό, λιό-πρινος ὁ, εἶδος πρίνου Σκύρος, λιό-σκουρδα τά, ἐλιές καὶ

1. Ἀθηνᾶ 37, 152.

2. Σ. Γ. Βίου, ὁ.π., σ. 69, Α. Σακελλαρίου, Κυπριακά 2, 62.

3. Σ. Γ. Βίου, ὁ.π., σ. 69.

4. Ἀθηνᾶ 28, 247.

5. Α. Καρκαβίτσα, Ὁ Ζητιάνος, σ. 51.

6. Α. Σούτσου, Ποίημ. 235.

7. Ζωγράφειος Ἀγών 1, 424.

8. Ἀθηνᾶ 28, 247.

9. Ἀθηνᾶ 43, 151.

10. Ἀρχεῖον Θρακινοῦ Θεσσαροῦ 9, 169,

11. Α. Κριάρη, σ. 322.

σκόρδα Λέσβος¹, λουτρο-καμπινέ τό, λουτρό και καμπινέ ένωμένα, κοινό, λυκο-τσάκαλο τό, διασταύρωση λύκου και τσακαλιού, λυρο-δάουλα τά, ή λύρα και τὸ νταούλι μαζί Κρήτη, λυρο-πάντουρα τά, ή λύρα και τὸ παντούρι μαζί Κρήτη, λυρο-τσάμπουνα τά, λύρες και τσαμποῦνες μαζί Κάρπαθος.

Μαλλό-γενα, τά, μαλλιά και γένια², *μανναρό-τσαπα* ή, σκαφτικό έρ-γαλειό πὸν είναι μαννάρι (= τσεκούρι) και τσάπα μαζί Κάρπαθος, *μαννο-θυγατέρα* ή, μάνα και θυγατέρα μαζί Κεφαλληνία, *μανουρο-μύζηθρα* τά, μανούρια και μυζήθρες Νάξος (Ἀπίρανθος), *μαντηλο-τσέμπερα* τά, μαντήλια και τσεμπέρια Κάρπαθος³, *μαντολινο-κίθαρα* τά, μαντολίνο και κιθάρα Κεφαλληνία⁴, *μαργαριταρο-μέρτζανα* τά, μαργαριτάρια και μερτζάνια (= κοράλλια) Κρήτη, *μαρουλο-κοέμμυδα* τά, μαρούλια και κρεμμύδια Πελοπόνν., *μαρουλο-σπάνακα* τά, μαρούλια και σπανάκια Πελοπόνν., *ματό-φρυδο* τό, και *ματόφρυδα* τά, μάτια και φρύδια, κοινό⁵, *μαχαιρο-πίστολα* τά, μαχίρια και πιστόλια Κρήτη, (πρβ. *πιστολο-μάχαιρο* τό,), *μεϊτανο-γέλεκο* τό, μεϊτάκι και γελέκι Κρήτη, *μελ-βούτρο* τό, μέλι και βούτυρο Καππαδοκία (Συνασός), *μελι-γαλαν* τό, Πόντος και *μελι-αλο* τό, Κάρπαθος, *μιλί-γαλου* τό, Λέσβος, μέλι και γάλα, *μελι-κέρ'* τό, κερήθρα με μέλι Πόντος, *μελο-βούτυρον* τό, και *μελο-βούτρον* τό, μέλι και βούτυρο Πόντος, *μελο-κάρυδο* τό, μέλι και καρύδι Κρήτη, *μερό-κωλα* τά, τὰ μεριά και ὁ κῶλος Δ. Κρήτη, (πρβ. *κωλο-μέρια* τά), *μερό-χρονα* τά, οἱ μέρες και τὰ χρόνια, στήν κατάρα: *Νά κοποῦν οἱ μέρες σου τσαι τὰ μερόχρονά σου* Κάρπαθος, *μερσινο-ζούλαπον* τό, μερσίνη και ζουλάπι⁶, *μηλ-άπιδα* τά, μήλα και άπίδια Κρήτη (Λατσίδα), *μηλο-κάστανα* τά, μήλα και κάστανα⁷, *μηλο-κύδωνο* τό, είδος μήλου πὸν έχει τή γεύση κυδωνιού Μακεδονία (Βελβενδός) κ.ά., *μηλο-ρωδάκινο* τό, σὲ πολλά μέρη⁸, και *μηλο-ρωδάκον* τό, Πόντος διασταύρωση μήλου και ρωδακίνου, *μιτό-χτενο* τό, και *μιτό-χτενα* τά, τὰ μιτάρια και τὸ χτένι τοῦ άργαλιού Κρήτη κ.ά., (πρβ. *χτενο-μίταρα* τά), *μολυβο-μπάρουτα* τά, μολύβια και μπαρούτι Κρήτη, (πρβ. *μπαρουτό-βολα* τά), *μολυβό-πεννα* ή, μολύβι και πέννα⁹, και *μολυβό-πεννες* οἱ, μολύβια και πέννες, κοινό, *μουλαρο-όρδανα* τά, μουλάρια και βορδάνια Κάρπαθος, *μουστακό-(γ)γενα* τά, μουστάκια και γένια Κρήτη, (πρβ. *γενο-*

1. P. Kretschmer, *Der heutige lesbische Dialekt*, σ. 449.

2. Α. Καρκαβίτσα, ὀ.π., σ. 67.

3. Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, *Λαογρ. Σύμμεικτα Καρπάθων* 1, 329.

4. Σ. Σκιαδαρέση, *Κεφαλοντικές Ἱστορίες*, σ. 66.

5. Μ. Φιλήντα, *Γραμματική*, σ. 404, Σ. Ἀναγνώστου, *Λεσβιακά* 113.

6. Ἐθνη 43, 151.

7. Δ. Λουκοπούλου, *Ἀνδρίτσος Σαφάκας*, σ. 98.

8. Ἐθνη 25, 241.

9. Ἐθνη 25, 238.

-μούστακα τά), *μουτζηθρό-γαλο* τό, *μυζήθρα* και *γάλα Πελοπόνν.* (Οἰνοῦς), *μπαινο-ξανάβγαρμα* τό, τὸ *ἔμπα* και τὸ *ξαναέβγα*¹, *μπακαλο-καφενεῖο* τό, κατάσταση πού εἶναι *μπακάλικο* και *καφενεῖο*, σὲ πολλὰ μέρη, *μπακρατο-ἀρβαλα* τά, *μπακράτζια* και *ἄρβαλα* (= διάφορα ἀγγεῖα) και μεταφορ. τὰ *αἰδοῖα* Στερελλ. (Ἀράχοβα), *μπαλσαμό-λαδο* τό, βλ. *βαλσαμό-λαδο* τό, *μπαουλο-ντίβανο* τό, *ντιβάνι* πού εἶναι και *μπαουλο* Θεσσαλονίκη, *μπαρουτό-βολα* τά, *μπαρουτί* και *βόλια* (παλαιότ.), *κοινό*, (πρβ. *μολυβο-μπάρουτα* τά), *μπαρουτό-σκαγα* τά, *μπαρουτί* και *σκάγια* Κρήτη (Λατσίδα), Πελοπόνν. (Οἰνοῦς), *μπρικο-λέγερο* τό, *μπρίκι* και *λεγένι*, *νιπτήρας* Ἡπειρος (Ἰωάνν.), (πρβ. *λεγερό-μπρικο* τό), *μυτο-ρουθούνα* τά, ἡ *μύτη* και τὰ *ρουθούνια* Κάρπαθος, *μυτό-σειλα* τά, ἡ *μύτη* και τὰ *χείλια* Πόντος.

Ναυτο-καπεταναῖοι οἱ, *ναῦτες* και *καπεταναῖοι*, σὲ πολλὰ μέρη, *νεραντζο-λέμονα* τά, *νεράντζια* και *λεμόνια* Κεφ., *νερό-λαδο* τό, *νερό* και *λάδι*², *νερό-χιονο* τό, *νερό* και *χιόνι*, *κοινό*, (πρβ. *χιονό-νερο* τό), *νευρο-σφόνδυλα* τά, τὰ *νεῦρα* και οἱ *σφόνδυλοι* τοῦ *τραχήλου* Νάξος (Ἀπείρανθος), *νιό-λουρα* τά, τὸ *ὕνι* και τὰ *λουριά* Κρήτη, *νυρο-χολλιάσματα* τά, *ψιμμύθια* και *βαφές* τῶν *ματιῶν* Κύπρος, *νυφο-θυγατέρες* οἱ, *νύφες* και *θυγατέρες* Ἡπειρος³, *νυφο-πεθερά* ἡ, ἡ *νύφη* και ἡ *πεθερά* Κεφαλληνία⁴, *νυχο-πάλαμα* τά, τὰ *νύχια* και οἱ *παλάμες* Νάξος (Ἀπείρανθος), *νυχτό-ἡμερα* τά, οἱ *νύχτες* και οἱ *μέρες* Ἡπειρος⁵.

Ξιδό-λαδο τό, *ξίδι* και *λάδι*, *κοινό*, (πρβ. *λαδό-ξιδο* τό), *ξουραφο-ψάλιδα* τά, *ξυράφια* και *ψαλίδια* Κρήτη⁶, *ξυλο-κεράμιδα* τά, *ξύλα* και *κεραμίδια* Πελοπόνν.⁷, *ξύλο-κλαδα* τά, *ξύλα* και *κλαδιά* Νάξος (Ἀπείρανθος), *ξύλο-φρούνα* τά, *ξύλα* και *φρύγανα* Κάρπαθος.

Ὀνειρο-φαντάσματα τά, *ὄνειρα* και *φαντάσματα* Κρήτη (Λατσίδα), *ὄξο-ζούλαπον* τό, *ὄξος* και *ζουλάπι*⁸, *ὄργο-διβολίσματα* τά, *ὄργωμα* και *διβολίσματα* Μεσσηνία⁹, *ὄσπιτό-καστρον* τό, *σπίτι* πού εἶναι και *κάστρο* Πόν-

1. Ν. Πολίτου, Ἐκλογαί, σ. 206.

2. Μ. Φιλίντζα, Γραμματική, σ. 405.

3. Κ. Κρυστάλλη, Ἔργα 2, 37.

4. Ἀθηνᾶ 25, 60, 233.

5. Κ. Κρυστάλλη, Ἔργα 1, 243.

6. Ν. Καζαντζάκη, Καπετὰν Μιχάλης, σ. 353.

7. Α. Καρκαβίτσα, Παλιές ἀγάπες, σ. 56, τοῦ ἴδιου, Ὁ Ζητιάνος, σ. 170.

8. Ἀθηνᾶ 43, 164.

9. Νέα Ἔστια 3, 331.

τος¹, *ὄσπριο-φάσουλα τά*, *ὄσπρια* καὶ *φασόλια* Πελοπόνν.², *οὐρανο-θάλασσο τό*, *οὐρανὸς* καὶ *θάλασσα*, *θαλασσινὸς ὀρίζοντας*³.

Παιδό-γγονα τά, *παιδιὰ* καὶ *ἐγγόνια* Κρήτη, Μάνη, Νάξος κ.ά., *παιδό-σκυλα τά*, *παιδιὰ* καὶ *σκυλιὰ* Ἰωνία (Κρήνη), Κεφαλληνία, *παιδό-τσουπα τά*, *παιδιὰ* καὶ *τσουῖπες* (= *ἀγόρια* καὶ *κορίτσια*) Πελοπόνν. (Καλάβρυτα), *παλληκάρια-κόπελλα τά*, *παλληκάρια* καὶ *κοπέλλες* Κάρπαθος, *πανερο-κάλαθο τό*, *πανέρι* καὶ *καλάθι* Κάρπαθος, *παντζαρο-σκορδαλιὰ ἦ*, *φαγητὸ ἀπὸ παντζά-ρια* καὶ *σκορδαλιὰ*, *σὲ πολλὰ μέρη*, *παπα-δάσκαλος ὁ*, *παπάς* πού εἶναι καὶ *δάσκαλος* Θράκη⁴, (πρβ. *δασκαλό-παπας ὁ*), *παπαδο-καλόγεροι οἱ*, *παπά-δες* καὶ *καλόγεροι* Κέρκυρα, Κρήτη⁵, *παππουδο-λαλάδες οἱ*, *παππουδες* καὶ *γιαγιαδες* Κρήτη, Νάξος (Ἀπείρανθος), *παππογονικὰ τά*, *οἱ παππουδες* καὶ *οἱ γονεῖς*, *σὲ πολλὰ μέρη*, *παραθυρό-πορτας τά*, *παράθυρα* καὶ *πόρτες* Πόντος, (πρβ. *πορτο-παράθυρα τά*), *πατατο-κολόκωθα τά*, *πατάτες* καὶ *κολοκύθια* Νάξος (Ἀπείρανθος), (πρβ. *κολοκυθο-πάτατα τά*), *πατατο-μπίφτεκο τό*, *πατάτες* καὶ *μπιφτέκι*⁶, *πενταρο-δεκάρες οἱ*, *πεντάρες* καὶ *δεκάρες*, *κοινό*, *πεπονο-κάουνα τά*, *πεπόνια* καὶ *καούνια* Νάξος (Ἀπείρανθος), (πρβ. *καουνο-πέπονα τά*), *πεπονο-κάρπουζα τά*, *πεπόνια* καὶ *καρπούζια* Νάξος (Ἀπείρανθος), (πρβ. *καρπουζο-πέπονα τά*), *περιστερο-πέρδικα τά*, *περιστέρια* καὶ *πέρδικες* Καππαδοκία (Ἀνακοῦ)⁷, *περκό-χαννα τά*, *πέρκες* καὶ *χάννοι* Θήρα, Κάρπαθος⁸, Πάρος, Σίφνος, *πιτρου-πιλικούδ' τό*, *πέτρες* καὶ *πελεκούδια* μαζί Ἰμβρος, *πιτρου-χούβιλ' ἦ*, *πέτρες* καὶ *χόβολη* μαζί Ἰμβρος, *πετρο-χάλικα τά*, *πέτρες* καὶ *χάλικα* Μύκονος, Νάξος (Ἀπείρανθος), *πετρο-χώματα τά*, *πέτρες* καὶ *χώματα* Κρήτη (Λατσίδα), *πετσα-φλούδα ἦ*, *πέτσα* καὶ *φλούδα* δέντρου Ἄνδρος, Ἰωνία (Κρήνη), *πετσετο-τρίσωνα τά*, *πετσέτες* καὶ *τρισόνια* Νάξος (Ἀπείρανθος), *πετσο-τόμαρο τό*, *πετσί* καὶ *τομάρι* Νάξος (Ἀπείρανθος), *πηλ-άσβεστος ὁ*, Κρήτη καὶ *πηλάσβεστο τό*, Ἄμοργός κ.ά., *μεῖγμα ἀπὸ* *πηλὸ* καὶ *ἀσβέστη*, *πιατο-πότηρα τά*, *πιάτα* καὶ *ποτήρια*, *σὲ πολλὰ μέρη*, *πιθαιο-μέθυρα τά*, *πιθάρια* καὶ *μεθύρες* Νάξος (Ἀπείρανθος), *πιτο-φαγούρα ἦ*, *πιτοτὸ* καὶ *φαγητὸ* Πελοπόνν. (Λάστα), *πιπερο-κύμινο τό*, Κρήτη, Πελοπόνν. (Βασσαράς, Οἰνοῦς), καὶ *πιπερο-κύμινα τά*⁹, Κρήτη, *πιπέρι* καὶ *κύμινο*,

1. Ἀρχεῖον Πόντου 22, 92.

2. Α. Καρκαβίτσα, Ὁ Ζητιάνος, σ. 103.

3. Ν. Καζαντζάκη, Ὁ φτωχούλης τοῦ Θεοῦ, σ. 199.

4. Περιοδικὸ Θράκη 1/2-3 (1976) 15.

5. Λαογραφία 10, 34.

6. Ν. Τσιφόρος στὸν Ταχυδρόμο 736, σ. 75.

7. Α. Ρ. Kostakis, Le parler Grec d'Anakou, σ. 70.

8. Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, Λαογραφικὰ σύμμεικτα Καρπάθου 2, 375.

9. Κρητικά 1, 266.

πιπιρου-λάχανα τά, πιπεριές καὶ λάχανα Θάσος, πιρονο-κούταλα τά, πιρούνια καὶ κουτάλια Κρήτη, (πρβ. κουταλο-πίρουνα τά), πισσο-σκάτι τό, πίσσα καὶ σκατὰ Κίμωλος¹, πιστο-καπ'λόδετα τά, πιστιὰ καὶ καπουλοδέτης, ἐξάρτημα τοῦ σαμαριοῦ Κρήτη, πιστολο-μάχαιρο τό, πιστόλι καὶ μαχαίρι², (πρβ. μαχαιρο-πίστολα τά), πλασό-γαλο τό, γάλα μὲ πλάση, εἶδος φαγητοῦ Χίος, πλεμονό-σκωτα τά, πλεμόνια καὶ συκώτια Κεφαλληνία, (πρβ. συκωτο-πλέμονα τά), ποδο-κέφαλα τά, πόδια καὶ κεφάλι μαγειρεμένα μαζί Πελοπόν. (Ἰλεια), κ.ά., ποδό-κοίλα τά, πόδια καὶ κοιλιά ζώου μαγειρεμένα μαζί, σὲ πολλὰ μέρη, ποδό-χερα τά, πόδια καὶ χέρια Κεφαλληνία, (πρβ. χερό-ποδα τά), πορο-φάραγγο τό³, καὶ πορο-φάραγγα τά⁴, πόροι (= περάσματα) καὶ φαράγγια, πορτο-παράθυρα τά, πόρτες καὶ παράθυρα, κοινὸ (πρβ. παραθυρό-πορτας τά), ποταμο-θάλασσα ἢ, ποταμὸς καὶ θάλασσα, πολὺ νερό, κοινὸ, πονκαμισό-βρακα τά, πονκάμισα καὶ βρακιά, κοινὸ, (πρβ. βρακο-πονκάμισα τά), πονκαμισο-ποδιά ἢ, πονκάμισο καὶ ποδιά ἐνωμένα⁵, προεστο-καπεταναῖοι οἱ, προεστοὶ καὶ καπεταναῖοι Κρήτη, προτσο-κούταλα τά, πιρούνια καὶ κουτάλια Κύπρος, προτσο-μάσαιρα τά, πιρούνια καὶ μαχαίρια Κύπρος, πρωτο-δευτεροξάδερα τά, πρῶτα καὶ δευτέρα ξαδέρφια Κρήτη.

Ρημό-κωλα τά, (= μηρό-κωλα), μηριὰ καὶ κῶλος Κρήτη (Ἀνώγεια), (πρβ. κωλο-μέρια τά), ροδό-ξιδο τό, ροδόφυλλα διατηρημένα σὲ ξίδι Κύπρος, Χίος⁶, ροδο-τραντάφυλλα τά, ρόδα καὶ τριαντάφυλλα Σκύρος, ρουπο-πάσσαλο τό, ρούπος καὶ πάσσαλος⁷, ρυζ-αχτάποδο τό, φαγητὸ ἀπὸ ρύζι καὶ χταπόδι Νάξος (Ἀπειρανθος).

Σακκουλο-αρούβαδα τά, σακκούλια καὶ ντουρβάδες Κρήτη, σακο-φού-στανο τό, σακάκι καὶ φουστάνι ἐνωμένα Κάρπαθος, σαλο-τραπεζαρία ἢ, σάλα καὶ τραπεζαρία ἐνωμένες, κοινὸ, σαντουρό-βιολα τά, σαντούρια καὶ βιολιά, σὲ πολλὰ μέρη, σβησο-γράψιμο τό, σβήσιμο καὶ γράψιμο Θεσσαλονίκη, σελινό-πρασά τά σέλινα καὶ πράσα⁸, σελλενο-μάρουλλα τά, σέλινα καὶ μαρούλια Κύπρος, σελλο-χάλινα τά, σέλλες καὶ χαλινοί, κοινὸ⁹, σελλο-χαλίναρα τά, σέλλες καὶ χαλινάρια Κύπρος¹⁰, σεντονο-μάντηλα τά, σεντόνια καὶ μαντήλια

1. Ἀθηνᾶ 37, 152.

2. Π. Παλαιολόγος στὴν ἔφημερ. Τὸ Βῆμα 5-10-1957.

3. Ἀθηνᾶ 10, 30.

4. Ι. Γρυπάρη, Σκαρβαῖοι, σ. 8.

5. Ἀθηνᾶ 25, 252.

6. Κ. Ἀμαντος στὰ Χιακὰ Χρονικά, τεῦχ. 6 (1926) 59.

7. Ἀθηνᾶ 38, 136.

8. Ν. Δόσιος, στὸ Ἀθήναιον 9, 331, Μ. Φιλήντα, Γραμματική, σ. 405.

9. Μ. Φιλήντα, Γραμματική, σ. 404.

10. Λαογραφία 2, 66.

Κάρπαθος, σεσκλο-σέλινα τά, σέσκλα και σέλινα Κεφαλληνία¹, σευκλο-γούλια τά, σεῦκλα και γουλιά, σέσκουλα και βλαστάρια², σ'καπόθιμα τὸ (= σηκ-απόθεμα), σήκωμα και ἀπόθεμα Ἕπειρος, σηκ-αποθέτης ὁ, αὐτὸς ποὺ σηκώνει και ἀποθέτει³, σηκο-βρόντημα τό, σήκωμα και βρόντημα Πελοπόν. (Βούρβουρα), σησαμό-μελη ἤ, Κάρπαθος και σουσαμό-μελο τό, Σίφνος σησάμι και μέλι μαζί, σικαλο-μίγαδο τό, σίκαλη και μιγάδι Νάξος (Κωμιακῆ), σιμιγδαλ-άλευρο τό, σιμιγδάλι και ἀλεύρι μαζί⁴, σιταρο-καλάμποκο τό, σιτάρι και καλαμπόκι Αἰτωλία⁵, σιταρο-κρίθαρα τό, σὲ πολλὰ μέρη, και σιταρο-κρίθαρα τά, Θράκη Σωζόπολη, Κάρπαθος, Κάσος, Σίφνος, σιτάρια και κριθάρια (πρβ. κριθαροσίταρα τά), σιταρο-σίκαλη ἤ, σιτάρι και σίκαλη Κρήτη, σκαλο-κλάδι τό, σκάλισμα και κλάδεμα Πελοπόν. (Ἄνδρίτσαινα), σκαλο-πότισμα τό, σκάλισμα και πότισμα⁶, σκασιλο-χαρὲς οἱ, σκασίλες και χαρές⁷, σκασό-γελο τό, σκάση και γέλιο, κλαυσίγελως Ρόδος, σκατου-κατουρήματα τά, κόπρανα και οὔρα Ἰμβρος, σκαφο-πινάκωτα τά, σκάφες και πινακωτές, τὰ σκευὴ τῆς ἀρτοποιίας Νάξος (Βόθροι), σκεπαρ-νό-γλυφτα τά, σκεπάρνια και γλυφτά, ἐργαλεῖα τοῦ ξυλουργοῦ Κρήτη⁸, σκοπο-τραγούδισμα τό, ὁ σκοπὸς και τὸ τραγούδισμα⁹, σκορδο-κρέμμυδα τά¹⁰, και σκορδο-κρόμμυδα τά, σκόρδα και κρεμμύδια, σὲ πολλὰ μέρη, σκορδό-ξί-δο τό, σκόρδο και ξίδι¹¹, σκοροδου-ρόπανα τά, σκόρδα και ρεπάνια Ἰμβρος¹², σκουτελ-απλάδαινα τά, σκουτέλια και ἀπλάδαινες Νάξος (Ἀπείρανθος), σκωτο-κέφαλα τά, σκώτια και κεφάλια ἀπὸ σφάγια Ἕπειρος (Βούρμπιανη), Μακεδονία (Βελβενδός), σκωτο-πλέμονα τά, Κεφαλληνία και σκωτο-φλέμονα τά, Κρήτη, σκώτια και πλεμόνια, (πρβ. πλεμονό-σκωτα τά), σμιγαδο-σίταρο τό, σιτάρι και σμιγάδι Πελοπόν. (Οἰνοῦς), σουβλο-τρούπανα τά, σουβλιά και τρυπάνια Κάρπαθος¹³, σουμαρο-στράτουρα τά, τὸ σκιάρι και τὸ στρατούρι (= στρώμα κάτω ἀπὸ τὸ σαμάρι) Σίφνος, σπαθο-μάχαιρα τά, σπαθιά και μα-

1. Ἰθηνᾶ 25, 60, 233.
2. Ἰθηνᾶ 10, 28.
3. Γ. Κρομμύδα, Ἰκκολοιθία τῆς διατριβῆς, σ. 31.
4. Ἰθηνᾶ 25, 242.
5. Δ. Λουκοπούλου, Γεωργικὰ τῆς Ροῦμελης, σ. 278.
6. Νέα Ἰστία 1, 930.
7. Περιγηγητικὴ, τεῦχ. 112, σ. 18.
8. Α. Κριάρη, Ἰσματα, σ. 292.
9. Ι. Γρυπάρη, Σκαρβαῖοι, σ. 52.
10. Α. Καρκαβίτσα, Ὁ Ζητιάνος, σ. 103.
11. Μ. Φιλήντα, Γραμματικὴ, σ. 404.
12. Ἰθηνᾶ 45, 260.
13. Ζωγράφειος Ἰγών, 1, 337.

χαίρια Σκύρος¹, σπιγγο-γάρδελα τά, σπίνοι καὶ γαρδέλια², σπιρτο-τσιγάρα τά, σπύρτα καὶ τσιγάρα Θεσσαλονίκη, σπιτο-κάλυβο τό, σπίτι καὶ καλύβι Κρήτη, σπιτο-μάγαζο τό, καὶ σπιτο-μάγαζα τά, σπίτι καὶ μαγαζί, σπίτια καὶ μαγαζιά³, σπλην-άντερο τό, ἡ σπλήνα καὶ τὸ ἄντερο, εἶδος φαγητοῦ, κοινό, σπιληνο-γάρδουμο τό, ἡ σπλήνα καὶ τὸ γαρδούμι, σπληνο-στόμαχο τό, ἡ σπλήνα καὶ τὸ στομάχι Κέρκυρα⁴, σταβλ-αλώνι τό, στάβλος καὶ ἀλώνι Κάρπαθος⁵, στα-λαβιδιά ἡ, στάλα καὶ λαβιδιά Κρήτη, στα-λαβούδα ἡ, στάλα καὶ λαμπούδα Σκύρος, σταρ-άχερο τό, σιτάρι καὶ ἄχερο Ἡπειρος (Βούρμπιανη), σταρο-κρίθαρα τά, στάρια καὶ κριθάρια Κρήτη, σταρο-κρίθι τό, στάρια καὶ κριθάρι⁶, σταρο-σίκαλη ἡ, στάρια καὶ σίκαλη Κρήτη, σταυρο-κάντηλα τά, βλαστήμιες κατὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν καντηλιῶν, σὲ πολλὰ μέρη, σταυρο-μάναλα τά, ὁ σταυρὸς καὶ τὰ μανουάλια Κεφαλληνία, σταυρο-παναγίες οἱ, βλαστήμιες κατὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Παναγίας, σὲ πολλὰ μέρη, σταφιδ-αμύγδαλα τά, σταφίδες καὶ ἀμύγδαλα Κρήτη (Λατσίδα), στομου-χαλίναρα τά, τὸ στόμα καὶ τὰ χαλινάρια Ἰμβρος, στομό-χειλο τό, Κύπρος καὶ στομό-σειλα τά, Πόντος⁷, τὸ στόμα καὶ τὰ χεῖλια, στραγαλο-στάφιδα τά, στραγάλια καὶ σταφίδες Ἀρκαδία, στρατό-λαος ὁ, ὁ στρατὸς καὶ ὁ λαὸς Ναύπλιο, στρεφο-γάλαρο τό, οἰκοδομὴ γιὰ τὴ χωριστὴ στέγαση τῶν στρέφων (= στεῖρων) καὶ τῶν γαλάριων αἰγοπροβάτων Αἰτωλία, συκο-κάρυδα τά, σύκα καὶ καρύδια, σὲ πολλὰ μέρη, (πρβ. καρυδό-συκα τά), συκο-στάφυλα τά, σύκα καὶ σταφύλια, σὲ πολλὰ μέρη, συκωτό-κοίλα τά, συκώτια καὶ κοιλιές τῶν σφαγίων⁸, συναχο-κάταρο τό, συνάχι καὶ καταρροὴ Θήρα⁹, σφυρο-δρέπανο τό, σφυρὶ καὶ δρεπάνι, κοινό.

Ταβερνο-μπακάλικο τό, ταβέρνα πού εἶναι καὶ μπακάλικο¹⁰, ταμπουρλο-νιάκαρα τά, ταμπούρλα καὶ νιάκαρα Ζάκυνθος¹¹, ταυρο-παλητόν τό, τράβηγμα καὶ πάλεμα¹², τζαγκουρνο-μαδίσματα τά, τσουγκρανίσματα καὶ μαδίσματα Κρήτη (Λατσίδα), τζιπουνο-σώκαρδο τό, τζιπούνη καὶ σωκάρδι Παξοί, τζι-

1. Ν. Πέρδικα, Σκύρος, 1, 191.

2. Δ. Κρεκούκια, Τὰ προγνωστικά τοῦ καιροῦ, σ. 39.

3. Α. Καρκαβίτσα, ὁ.π., σ. 6.

4. Λαογραφία 8, 339.

5. Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, Λαογραφικά σύμμεικτα Καρπάθου, 2, 49.

6. Μ. Φιλήντα, Γραμματικὴ 405.

7. Ἀρχεῖον Πόντου 13, 196.

8. Ἀθηνᾶ 29, 169.

9. Ν. Πεταλᾶ, Ἰδιωτικά, σ. 140.

10. Στὸ περιοδικὸ Σήμερα 1, τεύχ. 10, σ. 29.

11. Λαογραφία 2, 131.

12. Ἀθηνᾶ 20, 588.

σβου-κούτια τά, τζισβέδες (= μπρίκια) και καφεκούτια Ήμβρος, τζοχ-άτλα-ζον τό, (παλαιότ.) τσόχα και άτλάζι, τοξο-σάιτον τό, τόξο και σαίτα μαζι Πόντος (Τραπεζ., Χαλδία), τραπεξο-θρανία τά, τραπέζια και θρανία, κοινό, τραπεξο-καθίσματα τά, τραπέζια και καθίσματα, κοινό, τραπεξο-κάρεκλα τά, και τραπεξο-καρέκλες οί, τραπέζια και καρέκλες, κοινό, τρεβολο-τσήμι-σκα τά, τρεβόλια και τσημίσκια (= κημίσκια), μέτρα ποσότητας Νάξος (Γαλανάδες), τροκανο-κούδουνα τροκάνια και κουδούνια¹, τσικαλο-μπούρμπου-ρα τά, τσουκάλια και μπούρμπουρα, διάφορα σκεύη Νάξος (Άπείρανθος), τσιμπο-φίλημα τό, Κάρπαθος, τσιμπο-φιλήματα τά, Κρήτη, και τσιμπο-φιλά τά², τσιμπιές και φιλιά, τσιπ'ρου-στάφ'λα τά, τσίπουρα και σταφύλια Αίτω-λία, τσιτο-φάνελα τά, τσίτια και φανέλες Θεσσαλονίκη, τσιγλο-κότσουφα τά, τσίγλες και κοτσούφια Άττική, τσοιλί-χουρδα τά, φαγητό από κοιλιά και χορδές έντερα Κέρκυρα (Άργυράδες), τσουκαλο-λάγγηρα τά, τσουκάλια και λαγγήνια³, τσ'καλου-μπάρδακα τά, τσουκάλια και μπαρδάκια Ήμβρος, τσου-καλο-πίνακα τά, Κρήτη και τσ'καλουπίνακα τά, Αίτωλία⁴, τσουκάλια και πινάκια (= κατσαρόλες και πιάτα), τραχανο-χυλόπιττο τό, τραχανάς και χυ-λοπίττα Πελοπόν. (Οίνους), τριφτό-αλα τό, τριφτή και γάλα Νάξος (Άπεί-ρανθος), τροκανο-κούδουνα τά, τροκάνια και κουδούνια Μεσσηνία⁵, τρυγο-πάτημα τό, Άθήνα και τρυγο-πάτι τό, Μύκονος, Σίφνος, ό τρύγος και τό πά-τημα τών σταφυλιών, τυρ-αθότυρα τά, τυριά και άθότυρα Νάξος (Άπείραν-θος), τυρο-μυζήθρα ή, Πελοπόν. (Μαζαίικα), τερο-μόζυθρο τό, Σκύρος⁶, τυρο-μύζηθρον τό, Λυκία (Λιβίσι), τυρο-μύτζαρο τό, Καλαβρία (Μπόβα), τυρο-μύζηθρα τά, Κρήτη (Λατσίδα), τυριά και μυζήθρες, τυρό-ψωμο τό, τυρι και ψωμί, σε πολλά μέρη, (πρβ. ψωμο-τύρι τό).

Φαγητο-πιτό τό, Κρήτη (17ος αιώνας)⁷, φαγο-πιτοτούρα ή, Κρήτη, Σκύρος κ.ά., φαγο-πότι τό, κοινό⁸, φαί και ποτό, φαιλονο-στίχαρο τό, τό φαιλόνη και τό στιχάρι τοῦ ιερέα Ήπειρος⁹, φακό-ροβα τά¹⁰, και φακό-ροβα τά, Στερελλ., φακές και ρόβια, φανελο-πουκάμισα τά, φανέλες και πουκάμι-σα Άθήνα, φανελο-σώβρακα τά, φανέλες και σώβρακα Άθήνα, φασκελο-γρο-

1. Νέα Έστία 3, 863.
2. Στὸ ἴδιο, 32, 1001.
3. Άθηνᾶ 10, 29.
4. Δ. Λουκοπούλου, Γεωργικά Ροῦμέλης, σ. 402.
5. Νέα Έστία 3, 863.
6. Ν. Πέρδικα, ἔ.π., σ. 2, 291.
7. Σ. Ξανθοῦδίδου, Κρητικά συμβόλαια, σ. 356.
8. Μ. Φιλήντα, Γραμματική, σ. 404.
9. Π. Άραβαντινοῦ, Ήπειρ. γλωσσ., σ. 94.
10. Δ. Λουκοπούλου, ἔ.π., σ. 264.

θιά ἢ, φάσκελο καὶ γροθιά μαζί Νάξος (Ἀπείρανθος), φασκιο-κωλόπανα τά, φασκιές καὶ κωλόπανα Κρήτη (Λατσίδα), φασ'λου-κουλόκ'θου τό, φαγητό ἀπό φασόλια καὶ κολοκύθια Αἰτωλία, φασουλό-ρουζο τό, φαγητό ἀπό φασόλια καὶ ρύζι Κρήτη, φιλο-μπράτιμοι οἱ, φίλοι καὶ μπράτιμοι Θεσσαλία, φιτιλο-τσάκμακο τό, τὸ φυτίλι καὶ τὸ τσακμάκι, σὲ πολλὰ μέρη, φλιτζανο-πότῃρο τό, τὸ φλιτζάνι καὶ τὸ ποτήρι μαζί Ἀθήνα, καὶ φλιτζανο-πότῃρα τά, φλιτζάνια καὶ ποτήρια Χίος, φραγκο-δίφραγκα τά, φράγκα καὶ δίφραγκα, κοινό, φωτο-λάφα ἢ, φῶς καὶ λάμψη Κρήτη (Λατσίδα).

Χαῖδο-γαργαλίσματα τά, *χάδια* καὶ *γαργαλίσματα*¹, *χαλαζο-βρόχι* τό, *χαλάζι* καὶ *βροχὴ* μαζί, κοινό, καὶ *χαλαζο-βρόχια* τά, *χαλάζια* καὶ *βροχές*², (πρβ. *βροχο-χάλαζο* τό), *χαλικο-πέτραδα* τά, *χαλίκια* καὶ *πετράδια* Νίσυρος, (πρβ. *πετρο-χάλικα* τά), *χαμηλο-ψήλωμα* τό, *χαμήλωμα* καὶ *ψήλωμα*³, *χαρο-δοξία* ἢ, *χαρά* καὶ *δόξα* Πόντος (Κερασούντα), *χαρτο-καλαμάρια* τά, *χαρτιά* καὶ *καλαμάρια*⁴, (ἤδη μεσν.), *χαρτο-μόλυβα* τά, *χαρτιά* καὶ *μολύβια*, κοινό, *χαρτο-φάκελα* τά, *χαρτιά* καὶ *φάκελα*, κοινό, *χειλο-μάγουλο* τό, τὸ *χείλι* καὶ τὸ *μάγουλο* Κρήτη, *χειλο-πόστομα* τό, *Κάρπαθος*, καὶ *χειλο-πόστομο* τό, τὸ *χείλι* καὶ τὸ *στόμα* Ρόδος, *χερο-πάλαμα* τά, *χέρια* καὶ *παλάμες* Κρήτη (Λατσίδα), *χερό-πο* (δ) *α* τά, *Κάρπαθος*, καὶ *χερο-πόδαρα* τά, σὲ πολλὰ μέρη, *χέρια* καὶ *πόδια*, (πρβ. *ποδό-χερα* τά), *χιονό-βροχο* τό, *χιόνι* καὶ *βροχὴ*, κοινό, (πρβ. *βροχό-χιονο* τό), *χιονό-γαλα* τό, Αἰτωλία, καὶ *χιονό-γαλο* τό, Στερελλ. (Βοστινίτσα), *ποτό* ἀπὸ *χιόνι* καὶ *γάλα*⁵, *χιονό-νερο* τό, *χιόνι* καὶ *νερό* *βροχὴ*, κοινό⁶, (πρβ. *νερό-χιονο* τό), *χοιρο-γούρουνο* τό, *χοῖρος* καὶ *γούρουνι*, ὑβριστικὸ γιὰ ἄνθρωπο Νάξος (Ἀπείρανθος), *χοιρ'νου-λόκαν'κα* τά, *χοιρινὸ* *λίπος* καὶ *λουκάνικα* Ἴμβρος, *χορτο-πόρριχα* τά, *χόρτα* καὶ *πορρίγια* Νάξος (Ἀπείρανθος), *χουλιανο-πίρουνα* τά, Πελοπόν. (Οἰνοῦς), καὶ *χ'λιανου-πίρουνα* τά, Αἰτωλία *χουλιάρια* καὶ *πιρούνια*, (πρβ. *πιρονο-κούταλα* τά), *χού-πιτρον* τό, *χῶμα* καὶ *πέτρες* μαζί Ἴμβρος, *χριστο-παναγίες* οἱ, *βλαστήμιες* κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας, σὲ πολλὰ μέρη, *χτενο-μίταρα* τά, *χτένια* καὶ *μιτάρια*, σὲ πολλὰ μέρη, (πρβ. *μιτό-χτενα* τά).

Ψαρο-νέφρι τό, τὸ *ψάρι* (= *ψοάριον*) μαζί μὲ τὸ *νεφρὸ* τοῦ *σφαγίου*, κοινό⁷, *ψειρο-κόνιδα* ἢ, ἢ *ψείρα* καὶ ἢ *κόνιδα* Νάξος (Ἀπείρανθος), *ψιλο-*

1. Ι. Γρουπάρη, *Σκαρβαῖοι*, σ. 46.
2. Κ. Σάθα, *Τουρκοκρατ. Ἑλλάς*, σ. 341.
3. Α. Κερκαβίτσα, *ἔ.π.*, σ. 38.
4. Μ. Φιλήντα, *Γραμματική*, σ. 405.
5. Δ. Λουκοπούλου, *ἔ.π.*, σ. 150.
6. Μ. Φιλήντα, *Γραμματική*, σ. 405.
7. Ἀθηνᾶ 11, 118.

-δασεῖες οἶ, οἶ φιλῆς καὶ οἶ δασεῖες, κοινό, *φουμου-κρόμ'δου* τό, *ψωμί* καὶ *κρεμμύδι* Ἕπειρος, *φουμό-σκορδου* τό, *ψωμί* καὶ *σκόρδο* Ἕπειρος, *ψωλ-ἀρχια* τά, *Κάρπαθος*, καὶ *ψωλ-ἀρχιδα* τά, Πελοπόνν. (*Κάμπος*), ἡ *ψωλή* καὶ τὰ *ἀρχιδια*, *φωμό-λιδο* τό, *ψωμί* καὶ *ἐλιές* Νάξος (*Ἀπεύρανθος*), (πρβ. *λιδόψωμο* τό), *φωμό-τυρο* τό, *ψωμί* καὶ *τυρί*, κοινό, (πρβ. *τυρό-ψωμο* τό), *φουμου-φάι* τό, *ψωμί* καὶ *φαῖ* Μακεδονία (*Ἐπανωμή*).

Β' ΕΠΙΘΕΤΑ

Ἀγαπο-ζηλιάρης ἀγαπησιάρης καὶ *ζηλιάρης* Θράκη, *ἀγνο-καθάρειος* ἀγνός καὶ *καθάρειος*, γὰρ *ψωμί* πολὺ ἄσπρο Ἕπειρος, *ἀγρι-ἀσκημος* ἄγριος καὶ ἄσκημος Πόντος, *ἀλαλό-φωνος* ἀλαλός καὶ ἄφωνος¹, *ἀλυκό-ξινος* ἀλυκός καὶ *ξινός* Πόντος (*Οἰνότη*)², *ἀναφο-κοκκινισμένος* ἀναμμένος καὶ *κοκκινισμένος*³, *ἀνοστ-ἀνάλατος* ἀνοστός καὶ *ἀνάλατος*⁴, *ἀνηφορο-κατηφορικός* ἀνηφορικός καὶ *κατηφορικός* Νάξος (*Ἀπεύρανθος*), *ἀνουγου-κάτουγους* πού ἔχει ἀνώγι καὶ κατώγι, γὰρ σπίτι Αἰτωλία, *ἀραιό-λευκός* ἀραιός καὶ *λευκός*⁵, *ἀργο-βαρὺς* ἀργός καὶ *βαρὺς* Χίος, *ἀργυρο-κρυσταλλένιος* ἀργυρός καὶ *κρυσταλένιος* Κέρκυρα, *ἀργυρό-μαβός* ἀργυρός καὶ *μαβίς*⁶, *ἀργυρο-μαλαματένιος* ἀργυρός καὶ *μαλαματένιος* Σίκιμος, *ἀργυρο-μιταξένιος* ἀργυρός καὶ *μιταξένιος* Μακεδονία, *ἀργυρο-πράσινος* ἀργυρός καὶ *πράσινος* Πελοπόνν. (*Καλάβρυτα*), *ἀργυρό-χρυσός* ἀργυρός καὶ *χρυσός*, κοινό, *ἀρμυρό-γλυκός* ἀρμυρός καὶ *γλυκός*⁷, *ἀρμυρό-πικρός* ἀρμυρός καὶ *πικρός*⁸, *ἀρσενικο-θήλυκος* ἀρσενικός καὶ *θήλυκος* συγχρόνως, κοινό, (πρβ. *θηλυκ-αρσένικος*), *ἀρύ-πλατός* ἀρύς καὶ *πλατός* Νάξος (*Ἀπεύρανθος*), *ἀρχοντο-τσιγκούνης* πλούσιος καὶ *φιλάργυρος*, κοινό, *ἀσπρο-ἡμέρος* ἄσπρος καὶ *ἡμέρος*, γὰρ εἶδος κερασιῦ Πόντος (*Λιβερὰ*), *ἀσπρο-γαλατένιος* ἄσπρος καὶ *γαλατένιος*, *κατάλευκος* Θράκη, *ἀσπρο-κάστανος* ἄσπρος καὶ *κάστανος* Κίμωλος, *ἀσπρο-κίτρινος* ἄσπρος καὶ *κίτρινος*, κοινό, *ἀσπρο-κόκκινος* ἄσπρος καὶ *κόκκινος*, κοινό, *ἀσπρο-μέλανος* ἄσπρός-μαυρός⁹, *ἀσπρο-σίζινος* ἄσπρος καὶ *σίζινος* Κύπρος, *ἀσπρο-στρογγύλος* ἄσπρος καὶ *στρογγύλος* Θράκη, *ἀσπρο-χελιά* ἄσπρη καὶ *χελιά*, γὰρ *αἶγα*¹⁰,

1. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.
2. Στὸ ἴδιο.
3. *Νέα Ἔστια* 3, 29.
4. *Λεξικὸν Δημητράκου*.
5. *Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας*.
6. Π. Βλαστοῦ, *Κριτικὰ ταξίδια*, σ. 27.
7. *Λεξικὸν Δημητράκου*.
8. Στὸ ἴδιο.
9. Σ. Σκίπη, *Τσιγγανόθεος*, σ. 52.
10. *Λεξικογρ. Ἀρχεῖον* 5, 285.

Κρήτη, ἀστειο-παράξενος ἀστεῖος καὶ παράξενος¹, αὐστηρό-γλυκος αὐστηρός ἀλλὰ καὶ μὲ γλυκεῖα ἔκφραση², ἀφτουρ-αμάλλιαστος ἄφτουρος καὶ ἀμάλλιαστος, αὐτός πού δὲν ἀναπτύσσεται καὶ δὲν προκόβει Πελοπόνν. (Καλάβρυτα), ἀφωνό-λαλος ἄφωνος καὶ ἄλαλος Πελοπόνν. Κύθηρα κ.ά., ἀχαμν-αδύνατος ἀχαμνός καὶ ἀδύνατος Πελοπόνν. (Μάνη), βαρν-γλυκός βαρὺς καὶ γλυκός, γιὰ καφέ, κοινό.

Βεργολιγνο-λυγερός λιγνός σάν βέργα καὶ λυγερός Κρήτη, βουβό-κουλλος βουβός καὶ κουλλός Φιλιππούπολη, βουβό-μουγγος βουβός καὶ μουγγός³, βρομο-κάμπουρος βρομερός καὶ καμπούρης Κύπρος, βρομο-σιχαμένος βρομερός καὶ σιχαμένος⁴.

Γαλανό-ξανθος γαλανός καὶ ξανθός, κοινό, (πρβ. ξανθο-γάλανος), γαλιό-ψαρη γαλιὰ καὶ ψαρή, γιὰ αἶγα, Κρήτη, γεννο-αναθραμμένος γεννημένος καὶ ἀναθρεμμένος Κεφαλληνία, γεροντο-πάλαλος γέρος καὶ παλαβός Πόντος (Γραπεζ.), γλυκ-ανάλατος γλυκός καὶ ἀνάλατος, ἄνοστος, κοινό, γλυκό-ξινος γλυκός καὶ ξινός, κοινό, γλυκό-πικρος γλυκός καὶ πικρός, κοινό, (πρβ. πικρό-γλυκος), γλυκο-πίπερος γλυκός καὶ πιπεράτος, γιὰ μοῦστο⁵.

Δαφνο-χελιά δαφνή καὶ χελιά, γιὰ αἶγα, Κρήτη⁷, δευτερό-τρίτος δεύτερος καὶ τρίτος Κεφαλληνία, διβολο-τριβόλιστος διβολιστός καὶ τριβολιστός, ὀργωμένος γιὰ δεύτερη καὶ τρίτη φορά Νάξος (Ἀπείρανθος), δυστυχο-πέτυχος μὲ ἀμφίβολη ἐπιτυχία Πελοπόνν. (Βυτίνα).

Ἐμορφο-κανακάρης ἔμορφος καὶ κανακάρης Τήλος⁸, ἐξυπνό-ζαβος ἔξυπνος καὶ ζαβός Νάξος (Ἀπείρανθος), (πρβ. ζαβο-ἐξυπνος), ἐξυπνο-πόνηρος ἔξυπνος καὶ πονηρός⁹, ἐρημο-καημένος ἔρημος καὶ καημένος Κρήτη, ἐρημο-πάντερος ἔρημος καὶ παντέρημος Κρήτη, ἐρ'νο-κακόμοιρος ἔρημος καὶ κακόμοιρος Κάλυμνος, ζαβ-αναίσθητος ζαβός καὶ ἀναίσθητος Νάξος (Ἀπείρανθος).

Ζαβο-ἐξυπνος ζαβός καὶ ἔξυπνος, (πρβ. ἐξυπνό-ζαβος), ζαβό-λωλος ζαβός καὶ λωλός Νάξος (Ἀπείρανθος), ζ'γανου-παταχτός (= σιγανο-πετα-

1. Ἐφημ. Τὸ Βῆμα 11-7-1965, σελ. 3, στήλη 2.

2. Γ. Ξενοπούλου, Ζακυνθινὸ μαντήλι, σ. 69.

3. Νέα Ἐστία 11, 194.

4. Δ. Σάρρου, Ἐθριπίδου Μήδεια, στίχ. 39.

5. Λεξικογρ. Ἀρχεῖον 5, 285.

6. Ι. Γρυπάρη, Σκαραβαῖοι, σ. 45.

7. Λεξικογρ. Ἀρχεῖον 5, 285.

8. Ζωγράφειος Ἀγών 1, 268.

9. Ἐφημερ. Τὸ Βῆμα 1-4-1961.

χτός) γρήγορος πού φαίνεται σιγανός, βραδύς αλλά δραστήριος Ίμβρος, ζουρλο-περήφανος ζουρλός και περήφανος¹, ζουρλοπαινεμένος ζουρλός και παινεμένος Σκύρος.

Θηλυκ-αρσίνικος και θηλυκο-σίρνικος θηλυκός και σερνικός συγχρόνως, έρμαφρόδιτος, για ζῶα, Κρήτη², (πρβ. *αρσενικο-θήλυκος*).

Καμμέ-χαρος καμμένος και άχαρος Κρήτη, *καθαρο-μελάχροινος* καθαρός και μελαχροινός Κεφαλληνία, *καμαρο-βεργολυγερή* καμαρωτή και βεργολυγερή³, *κατσιδο-περήφανος* κασίδης (= φτωχός) και περήφανος, φτωχαλαζόνας Κεφαλληνία, *κερατο-μπάσταρδος* κερατάς και μπάσταρδος Κεφαλληνία⁴, *κιτρινο-πράσινος* κίτρινος και πράσινος Κεφαλληνία κ.ά.⁵, *κοκκινο-μπετάτη* κόκκινη και μπετάτη, για αίγα, Κρήτη⁶, *κοκκινο-σταυράτη* κόκκινη και σταυράτη, για αίγα, Κρήτη⁷, *κοντό-παχος* κοντός και παχύς, σε πολλά μέρη, *κοντο-στρούμπουλος* κοντός και στρουμπουλός Πελοπόν. κ.ά.⁸, *κοντό-φαρδος* κοντός και φαρδύς, *κοινό*, *κοντο-χάμαδος* κοντός και χαμαδός Θράκη (Σκοπός), *κοντό-χοντρος* κοντός και χοντρός, *κοινό*, *κοτσινο-λάφωπη* κόκκινη και (έ)λαφωπή (= με χρώμα λαφιοῦ), για αίγα, Άστυπάλεια, *κοτσινο-μέλιττος* κόκκινος και μελισσός, *πυρόξανθος*, Άστυπάλεια, *κουμμον-ψυγμένους* κομμένος και ψυγμένος Ίμβρος, *κουτ-άλαλος* κουτός και άλαλος, ήλιθιος Καππαδοκία (Άνακοῦ), *κουτο-πόνηρος* κουτός και πονηρός συγχρόνως, *κοινό*, *κρασου-γάλανους* κρασουλές και γαλανός Στερελλ. (Άγόριανη), *κροο-παγωμένος* κρύος και παγωμένος⁹, *κχελο-περήφανος* ψωροπερήφανος Σύμη, *κωφ-άλαλος* κουφός και άλαλος, *κοινό*.

Λαμπρο-φωτερός λαμπρός και φωτερός, για άστρο, Ρόδος κ.ά., *λασπου-κουπιασμένους* λασπωμένος και κοπιασμένος Φθιώτιδα, *λινο-μέταξος* λινός και μεταξωτός, *κοινό*, *λινο-πάμπιακος* λινός και παμπιακερός, και μεταφορ. *κρυφοχριστιανός* Κύπρος, *λωλό-ζαβός* λωλός και ζαβός Νάξος (Άπείρανθος), *λωλο-κόκκινος* λωλός και κόκκινος Κίμωλος.

Μακρό-στενος μακρύς και στενός, *κοινό*, (πρβ. *στενό-μακρος*), *μαλλο-μέταξος* από μαλλί και μετάξι, *κοινό*, *μαυρ-άχαρος* μαῦρος (= δυστυχής)

1. Ν. Καζαντζάκη, *Ο φτωχούλης του Θεοῦ*, σ. 274.

2. *Λεξικογρ.* *Άρχεϊον* 5, 277.

3. Σ. Ματσούκα, *Γλυκοχαρ.* σ. 11.

4. *Άθηνᾶ* 36, 207.

5. *Άθηνᾶ* 25, 60.

6. *Λεξικογρ.* *Άρχεϊον* 5, 285.

7. Στο ίδιο.

8. Π. Βλαστοῦ, *Συνώνυμα*, σ. 64.

9. Ν. Πολίτου, *Έκλογαί*, σ. 219.

καὶ ἄχαρος Πόντος¹, *μαυρο-γάλανος* μαῦρος καὶ γαλανός Ἡπειρος, *μαυρο-γερακού* μαύρη καὶ ἄσπρη, ἄσπρὸμαυρη, γιὰ αἴγα, Κύπρος, *μαυρο-(γ)έρημος* μαῦρος καὶ ἔρημος Κρήτη, Κύπρος, *μαυρο-μέλισσος* μαῦρος καὶ μελισσίς, γιὰ βόδι, Δ. Κρήτη (Ὀμαλός), *μαυρο-ξεπατωμένος* μαῦρος καὶ ξεπατωμένος², *μαυρο-πράσινος* μαῦρος καὶ πράσινος Σύμη, *μαυρο-ροδωπή* μαύρη καὶ ροδωπή, γιὰ αἴγα, Κρήτη³, *μαυρο-σκοτεινός* μαῦρος καὶ σκοτεινός, κοινό, *μεγαλο-στρογγυλός* μεγάλος καὶ στρογγυλός⁴, *μελαχροιν-έμορφος* μελαχροινή καὶ ἔμορφη Πόντος, *μερ-άγριος* ἤμερος καὶ ἄγριος Πάρος, *μικρο-μέγας*, κοινό, καὶ *μικρὸ-μεγας* μικρὸς καὶ μεγάλος⁵, *μικρομυαλός* στενοκέφαλος⁶, *μισο-κι-ακέρης* μισὸς καὶ ἀκέριος Πόντος⁷, *μον-ἀκριβος* μόνος καὶ ἀκριβός, κοινό, *μοναχο-κάναρος* μοναχὸς καὶ κανακάρης Νάξος (Ἀπείρανθος), *μπασταρδὸ-μουλος* μπάσταρδος καὶ μουῖλος Κεφαλληνία⁸, *μυροστο-πίσινος* μυροστινὸς καὶ πισινός, αὐτὸς ποῦ ἄλλα λέει *μυροστο* καὶ ἄλλα πίσω Χίος κ.ά., *μωρὸ-κουτός* μωρὸς καὶ κουτός Πελοπόν. (Οἰνοῦς), *μυρο-πάλαβος* μωρὸς καὶ παλαβὸς Λέσβος, *μωρὸ-πελλός* μωρὸς καὶ πελλός (= τρελός) Κύπρος, *μωρὸ-τρελός* μωρὸς καὶ τρελός⁹, *μωρὸ-χαβλός* μωρὸς καὶ χαβλός (= ἡλίθιος) Ἀρκαδία.

Νεκρ-ανάλατος νεκρὸς καὶ ἀνάλατος Κεφαλληνία, *νιό-γρια* νέα καὶ γριά¹⁰.

Ξανθο-γάλανος ξανθὸς καὶ γαλανός, κοινό, (πρβ. *γαλανό-ξανθος*).

Παλαβο-έξυπνος παλαβὸς καὶ ἔξυπνος Κεφαλληνία, *παππο-γονικός* παππῶος καὶ γονικός Κύπρος κ.ά., *παρδαλο-πίτσιλος* παρδαλὸς καὶ πιτσιλός¹¹, (πρβ. *πιτσιλο-πάρδαλος*), *παρδαλό-ψαρος* παρδαλὸς καὶ ψαρὸς Κρήτη, *πατρο-μητρικά* πατρικά καὶ μητρικά, κληρονομημένα ἀπὸ τοὺς γονεῖς Πελοπόν.¹², *πελλο-λαωμένος* πελλός καὶ λαωμένος, *θεοπάλαβος* Κύπρος¹³, *πελλο-σιασούρης* καὶ *πελλο-σιαστισμένος* τρελός καὶ σαστισιμένος Κύπρος, *πικρ-*

1. *Χρονικά Πόντου* 1, 149.

2. Ἀθηνᾶ 44, 204.

3. *Λεξικογρ. Ἀρχεῖον* 5, 285.

4. Σ. Μυριβήλη, *Παναγιά Γοργόνα*, σ. 25.

5. Γ. Ν. Χατζιδάκης στὴν *Ἐπετηρ. Πανεπιστημ.* 11, 21.

6. Γ. Ψυχάρη, *Μεγάλη Γραμματικὴ* 3, 253.

7. *Ἀρχεῖον Πόντου* 2, 92 καὶ 442.

8. Ἀθηνᾶ 36, 207.

9. Α. Γαζή, *Λεξικὸν* στὴ λ. ἁμαρτίνοος.

10. Σ. Μυριβήλη, *Τὸ πράσινο βιβλίον*, σ. 160.

11. Ἀθηνᾶ 39, 218.

12. Γ. Ταρσοῦλη, *Μοραίτικα τραγούδια*, σ. 10.

13. Ἀθηνᾶ 8, 444.

-άρμυρος πικρός και άρμυρός¹, (πρβ. άρμυρό-πικρος), πικρό-γλυκος πικρός και γλυκός, κοινό², (πρβ. γλυκό-πικρος), πιτσιλο-πάρδαλος πιτσιλός και παρδαλός, σέ πολλά μέρη, (πρβ. παρδαλο-πίτσιλος), πονηρό-λωλος πονηρός και λωλός Κεφαλληνία.

Ρημο-σκότεινος έρημος και σκοτεινός Κάρπαθος κ.ά., ροδ-αφράτος ρόδινος και άφράτος, για μάγουλα³, ροδό-λευκος ρόδινος και λευκός⁴, ρουσσο-αστεράτη ρούσσα και άστεράτη, για αΐγα, Κρήτη⁵, ρουσσό-ζωνη ρούσσα και ζωνή, για αΐγα, Κρήτη⁶, ρουσσο-μάσκαλη ρούσσα και μασκαλάτη, για αΐγα, Κρήτη⁷, ρουσσο-πάρταλη ρούσσα και παρδαλή, για αΐγα, Ρόδος (Κάστελλος), ρουσσο-ρόδωπη ρούσσα και ροδωπή Κρήτη⁸, ρουσσο-φτίλατη ρούσσα και φτιλάτη, Κρήτη⁹.

Σγουροξάνθος σγουρός και ξανθός¹⁰, σγουρο-ξανθομαλλούσα σγουρή και ξανθομαλλούσα¹¹, σερονικο-θήλυκος βλ. άρσεινικο-θήλυκος, κοινό, σιγαλο-χλίπερος σιγαλός και θλιψερός¹², σκλαβο-λεύτεροι σκλάβοι και λύτεροι¹³, σκλαβο-φυλακωμένος σκλαβωμένος και φυλακωμένος Μακεδονία, στενό-μακρος στενός και μακρός, κοινό, (πρβ. μακρό-στενος), στραβο-κατάκλειδος στραβός και κατάκλειδος¹⁴, στραβο-μισερή στραβή και μισερή¹⁵, συναο-φέρτα αυτή πού συνάγει και φέρνει, καλή νοικοκυρά Κάρπαθος¹⁶, συννεφ-ανταριασμένος συννεφιασμένος και άνταριασμένος, για βουνά¹⁷.

Τρελο-τυχερός τρελός και τυχερός Ζάκυνθος, τρεχα-πετάμενος τρεχάτος και πετάμενος Κρήτη, τρυπο-δημμένος τρύπιος και δεμένος και μεταφορ. πολύπειρος Κύπρος, τυφλό-κουλλός τυφλός και κουλλός Φιλιππούπολη.

1. Α. Καρκαβίτσα, *Παλιές άγάπες*, σ. 148.

2. Μ. Φιλήντα, *Γραμματική*, σ. 405.

3. *Μακεδονικόν Ήμερολόγιον* 1928, σ. 58.

4. Κ. Κρυστάλλη, *Έργα* 2, 28.

5. *Λεξικογρ. Άρχεϊον* 5, 285.

6. Στό ίδιο.

7. Στό ίδιο.

8. Στό ίδιο.

9. Στό ίδιο.

10. *Άθηνά* 37, 197.

11. Στό ίδιο.

12. *Νέα Έστία* 1, 865.

13. Π. Βλαστού, *Παραβλάστια*, σ. 81.

14. *Άθηνά* 25, 252.

15. *Άθηνά* 10, 21.

16. Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, *Λημ. τραγούδια Καρπάθου*, σ. 185.

17. Ε. Τζιάτζιου, *Τραγούδια τών Σαρακατσαναίων*, σ. 15.

Φηλυκ-ασέρικος βλ. θηλυκ-αρσίνικος Σίφνος, φοερό-τρομος φοβερός και τρομερός Κάρπαθος, φτωχο-περήφανος φτωχός και περήφανος, κοινό.

Χαζο-χαρούμενος χαζός και χαρούμενος, σὲ πολλά μέρη, χαλκου-πιτσένιους χάλκινους και πετσένιους Λέσβος¹, χελιο-κεφάλωπη χελιά και κεφάλωπη, γιά αἶγα, Κρήτη², χελιό-ψαρη χελιά και ψαρή, γιά αἶγα, Κρήτη³, χουδρο-μαλακός χοντρός και μαλακός Ἴμβρος, χρυσο-μαλαματένιος χρυσός και μαλαματένιος, σὲ πολλά μέρη, χρυσο-μαργαρίταρον τό, χρυσό και μαργαριταρένιο⁴, χρυσο-μεταξένιος χρυσός και μεταξένιος, γιά ροῦχα, Θράκη, χρουσο-μέταξος χρυσός και μεταξένιος⁵, χρουσοκαμπουχαένιος χρυσός και καμπουχαδένιος Κάρπαθος, χρυσο-φρόνιμος χρυσός και φρόνιμος Τῆλος⁶, Χρυσ-ωραία χρυσή και ώραία, ὄνομα γυναικίας Πόντος (Κοτύωρα).

Ψαφαρο-κόκκινη μὲ ψαρά ἀφτιά και κόκκινη, γιά αἶγα, Κρήτη⁷, ψαρό-ζωνη ψαρή και ζωνή, γιά αἶγα, Κρήτη⁸, ψαρο-κεφάλωπη ψαρή και κεφάλωπη Κρήτη⁹, ψηλό-λιγνος ψηλός και λιγνός, κοινό, ψηλο-μελάχροινος ψηλός και μελαχροινός Κρήτη¹⁰ κ.ά., ψωρο-περήφανος ψωριάρης (= φτωχός) και περήφανος, κοινό.

ᾠριό-ξαθ-θος ὠραῖος και ξανθός Κάρπαθος, ὠριο-καμαρωμένος ὠραῖος και καμαρωμένος Κάρπαθος¹¹.

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

(Οὐσιαστικά και ἐπίθετα)

Ἄθθοκαρπο-στεμένος γεμάτος ἄνθη και καρπούς Κάρπαθος, ἀσπρο-στρογγυλο-πρόσωπος μὲ ἄσπρο και στρογγυλό πρόσωπο Θράκη, βερατοφερμαν-λῆδες ἐφοδιασμένοι μὲ βεράτια και φερμάνια, γλυκοχρυσό-στομος μὲ

1. Μόνο στὸ αἶνιγμα Χαλκουπιτσένιους οὐρανός ἀχαμπλά ἄχαμπλά χιονιζ᾽ (= τὸ κόσκινο). (Σ. Ἀναγνώστου, Λεσβιακά, σ. 208).

2. Λεξικογρ. Ἀρχεῖον 5, 285.

3. Στὸ ἴδιο.

4. Ζωγράφειος Ἀγών 1, 393.

5. K. Dieterich, Sprache κτλ., σ. 318.

6. Ζωγράφειος Ἀγών, 1, 268.

7. Λεξικογρ. Ἀρχεῖον 5, 285.

8. Στὸ ἴδιο.

9. Στὸ ἴδιο.

10. Κρητικά 1, 222.

11. Ζωγράφειος Ἀγών, 1, 340.

γλυκό και χρυσό στόμα¹, *δαφνομερτό-κλαδα τά*, κλαδιά δάφνης και μυρτιάς Κρήτη, *δριμονοσκουιν-ᾶς* αὐτός πού πουλά δερμόνια και σκοινιά Νάξος (ἸΑπειρανθος), *ζαχαροκερ-ένιος*, καμωμένος ἀπὸ ζάχαρη και κερί Νάξος (ἸΑπειρανθος), *κατζαροστρογγυλο-γένης* με κατσαρά και στρογγυλά γένια², *λεμονοπορτοκαλό-δεντρα τά*, δέντρα πού παράγουν λεμόνια και πορτοκάλια Κρήτη, *μαννοκυρουδ-άτος* πού ἔχει ζωντανὸ μάννα και κύρη Κρήτη, *μαργαριτοδιαμαντ-ένιος* καμωμένος ἀπὸ μαργαριτάρια και διαμάντια Κρήτη, *μουλαρογαϊδουρο-καβαλλαρία ἦ*, καβάλα σὲ μουλάρια και γαϊδούρια³, *πατατοριζό-βλακο τό*, πλακί ἀπὸ πατάτες και ρύζι Θήρα, *πλεζονοπεπονό-κηπος ὁ*, κῆπος πλιζονιῶν (= καρπουζιῶν) και πεποنيῶν Ζάκυνθος, *ρουσσοφαρ-ἄφτα ἦ*, με ρούσσα και ψαρά ἄφτια⁴ Κρήτη⁵, *σγουρο-ξανθομαλλοῦσα* με σγουρά και ξανθὰ μαλλιά⁶, *χρυσο-πλουμιστοκορωνάτος* με κορώνα χρυσή και πλουμιστή⁷.

ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

1. Γ ε ω γ ρ α φ ι κ ᾶ

Αἰτωλο-Ακαρνανία ἦ, Αἰτωλία και ἸΑκαρνανία, *ἸΑττικο-Βοιωτία ἦ*, ἸΑττική και Βοιωτία, *Βλαχο-Μπογδανία ἦ*, Βλαχία και Μπογδανία, *Γανό-Χώρα τά*, Γάνος και Χώρα, χωριά τῆς Θρακικῆς παραλίας στὴν Προποντίδα, *Δειλινο-Φαρακλάτα τά*, Δειλινὰ και Φαρακλάτα, χωριά τῆς Κεφαλληνίας, *ἸΑπειρο-Θεσσαλία ἦ*, ἸΑπειρος και Θεσσαλία, *Κασο-Κάρπαθο ἦ*, τὰ νησιὰ Κάσος και Κάρπαθος, *Λερο-Κάλυμνα τά*, τὰ νησιὰ Λέρος και Κάλυμνος, *Λευκαδο-Κεφαλλονία ἦ*, ἦ Λευκάδα και ἦ Κεφαλλονία, *Μαλτο-Βάρουσα τά*, τὰ χωριά Μάλτα και Βαρούσι τῆς Λακωνίας, *Μεστ-ἸΑλυμπα τά*, τὰ χωριά τῆς Χίου Μεστὰ και ἸΑλυμποι, *Μοθω-Κόρωνο τά*, ἦ Μεθώνη και Κορώνη τῆς Μεσσηνίας, *Μολδο-Βλαχία ἦ*, ἦ Μολδαβία και ἦ Βλαχία, χώρες τῆς Ρουμανίας, *Μποχωρο-Γάλατα τά*, τὰ χωριά τῆς Αἰτωλίας Μποχώρι και Γαλατᾶς, *Παρο-Ναξιά ἦ*, τὰ νησιὰ Πάρος και Νάξος, *Σπετσό-Νυδρα τά*, τὰ νησιὰ Σπέ-

1. Α. Καρκαβίτσα, ἸΑ Ζητιάνος, σ. 39.

2. ἸΑθηρᾶ 38, 59.

3. ἸΑφημερ. *Τὸ Βῆμα* 30-6-1966, σ. 1.

4. *Λεξικογρ. ἸΑρχεῖον* 5, 285.

5. ἸΑΟτι και ρήματα παράγονται ἀπὸ παρατακτικά σύνθετα ὀνόματα δείχνουν τὰ παράγωγα *παιδογγον-ἰζω* Νάξος (ἸΑπειρανθος), Σάμος, και *παιδογγον-ἰάζω* Σκύρος ἀποκτῶ παιδιά και ἐγγόνια, *περκοχανν-εῖω* πιάνω πέρκες και χάννους Θήρα, *ποδοτσερ-ἰζω* δένω τὸ πόδι τοῦ βοδιῶ με τὸ κέρατό του Κύθνος.

6. ἸΑθηρᾶ 37, 197.

7. Ν. Τσιφόρος στὸν *Ταχυδρόμο*, ἀριθ. 525, σ. 28.

τσες καὶ Ὑδρα, *Σωζο-Αγαθόπολη* ἢ, ἡ *Σωζόπολη* καὶ ἡ Ἀγαθόπολη τῆς Α. Θράκης, *Τερο-Μέανα* τά, τὰ χωριὰ τῆς Τσακωνιάς Τυρός καὶ Μέλινα, *Τραυλο-Περατάτα* τά, τὰ χωριὰ Τραυλάτα καὶ Περατάτα τῆς Κεφαλληνίας, *Φαναρο-Φάρσαλα* τά, τὸ Φανάρι καὶ τὰ Φάρσαλα τῆς Θεσσαλίας, *Φθιωτιδο-Φωκίδα* ἢ, ἡ *Φθιώτιδα* καὶ ἡ *Φωκίδα*, περιοχῆς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας, *Χαρκο-Βάβουλα* τά, τὰ χωριὰ τῆς Χίου Χαρκί καὶ Βάβουλοι.

2. Ἐθνικὰ

Ἀρβανιτό-Βλαχοὶ οἱ, Ἀρβανίτες καὶ Βλάχοι, *Γερμανο-Αὐστριακοὶ* οἱ, Γερμανοὶ καὶ Αὐστριακοί, *Γερμανο-Βούλγαροι* οἱ, Γερμανοὶ καὶ Βούλγαροι, Ἡπειρο-Θεσσαλοὶ οἱ, Ἡπειρώτες καὶ Θεσσαλοί, *Θερισιανο-Λακκιῶτες* οἱ, Θερισιανοὶ καὶ Λακκιῶτες (Κρήτη), *Θεσσαλο-Μακεδόνες* οἱ, Θεσσαλοὶ καὶ Μακεδόνες, *Καστρινο-Ρεθυμιῶτες* οἱ, Καστρινοὶ καὶ Ρεθυμιῶτες, *Κρητικο-Μηλιῶς* ὁ, Κρητικὸς καὶ Μηλιῶς, *Πατρινο-Ζακυνθῶς* ὁ, Πατρινὸς καὶ Ζακυνθῶς, *Ρεθυμνο-Χανιώτες* οἱ, Ρεθύμνιοι καὶ Χανιώτες, *Ρωμιο-Βούργαρος* ὁ, Ρωμιὸς καὶ Βούργαρος, *Σπετσο-Υδραῖοι* οἱ, καὶ *Σπετσο-Νυδριῶτες* οἱ, Σπετσιῶτες καὶ Ὑδραῖοι, (πρβ. Ὑδρο-Σπετσιῶτες οἱ), *Συρρακο-Καλαρριῶτες* οἱ, Συρρακιῶτες καὶ Καλαρριῶτες, *Τουρκο-Αρβανίτης* ὁ, Τοῦρκος καὶ Ἀρβανίτης, *Τουρκο-Κοτζια-μπασῆδες* οἱ, Τοῦρκοι καὶ (Ἑλληνες) Κοτζιαμπασῆδες, Ὑδρο-Σπετσιῶτες οἱ, Ὑδραῖοι καὶ Σπετσιῶτες, (πρβ. Σπετσο-Ὑδραῖοι οἱ).

3. Ὄνόματα γειτονικῶν μηνῶν, ἡμερῶν καὶ ἐορτῶν

Ἀπριλο-Μάης ὁ, Ἀπρίλης καὶ Μάης, (πρβ. *Μαῖ-Ἀπριλο* τό), Ἀπριλο-Μάρτης ὁ, Ἀπρίλης καὶ Μάρτης, (πρβ. *Μαρτ-Απρίλης* ὁ), *Γεραρο-Φλέβαρα* τά, Γενάρης καὶ Φλεβάρης, *Καλαντό-Φωτα* τά, Κάλαντα καὶ Φῶτα, (πρβ. *Φωτο-Κάλαντα* τά), *Κυριακο-Δεύτερο* τό, Κυριακὴ καὶ Δευτέρα, *Λαμπρο-Πασκαλιὰ* ἢ, Λαμπρὴ καὶ Πασκαλιὰ, *Λαμπρο-Χριστούγεννα* τά, Λαμπρὴ καὶ Χριστούγεννα, *Μαῖ-Ἀπριλο* τό, Μάης καὶ Ἀπρίλης (πρβ. Ἀπριλο-Μάης ὁ), *Μαρτ-Απρίλης* ὁ, *Μαρτάπριλο* τό, καὶ *Μαρτ-Ἀπριλα* τά, Μάρτης καὶ Ἀπρίλης, (πρβ. Ἀπριλο-Μάρτης ὁ), *Νικολο-Βάρβαρα* τά, οἱ γειτονικῆς γιορτῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, *Παρασκο-Σάατο* τό, Παρασκευὴ καὶ Σάββατο, *Πεφτο-Παράσκενα* τά, Πέφτη καὶ Παρασκευὴ, *Σαββατο-Κύριακο* τό, Σάββατο καὶ Κυριακὴ, *Τετραδο-Παράσκενο* τό, *Τετραδο-Πάρασκο* τό, καὶ *Τετραδο-Παράσκενα* τά, Τετάρτη καὶ

Παρασκευή (ὡς μέρες νηστείας), *Τετραδο-Πέμπτη* ἢ, *Τετράδη* καὶ *Πέμπτη*, *Φωτο-Κάλαντ(ρ)α* τὰ, *Φῶτα* καὶ *Κάλαντα* (πρβ. *Καλαντό-Φωτα* τὰ).

4. Ὀνόματα ἀνέμων

Γραιγο-Λεβάντης ὁ, καὶ *Γραιγο-Λέβαντο* τό, ἄνεμος ἀνάμεσα στὸ *Γραῖγο* καὶ στὸ *Λεβάντη*, *Γραιο-Τραμουντάνα* ἢ, ἄνεμος ἀνάμεσα στὸ *Γραῖγο* καὶ τὴν *Τραμουντάνα*, *Μαῖστρο-Τραμουντάνα* ἢ, ἄνεμος ἀνάμεσα στὸ *Μαῖστρο* καὶ τὴν *Τραμουντάνα*¹, *Ὀστριο-Γάρμπι* τό, ἄνεμος ἀνάμεσα στὴν *Ὀστρια* καὶ τὸ *Γαρμπῆ*, *Ὀστρια-Σορόκος* ὁ, *Ὀστριο-Σόροκο* τό, καὶ *Ὀστρο-Σίροκο* τό, ἄνεμος ἀνάμεσα στὴν *Ὀστρια* καὶ τὸ *Σορόκο*, *Πουνεντο-Γάρμπης* ὁ, ἄνεμος ἀνάμεσα στὸν *Πονέντη* καὶ τὸ *Γαρμπῆ*, *Πουνεντο-Μαῖστρος* ὁ, ἄνεμος ἀνάμεσα στὸν *Πονέντη* καὶ τὸ *Μαῖστρο*, *Σιροκο-Λεβάντες* ὁ, ἄνεμος ἀνάμεσα στὸ *Σιρόκο* καὶ τὸ *Λεβάντη*.

5. Διπλᾶ βαπτιστικὰ ὀνόματα

Ἄντρο-Γιάννης, *Θεοδωρο-Μίκελας*, *Λευτερο-Ἄγγελος*, *Μαρία-Κατε- (ρίνα)*, *Μαρι-Ἄννα*, *Μαριο-Λένη*, *Μαρκ-Αντώνης*, *Μεμ-Ἄγγελος*, *Πετρο-Ἄγγελος*, *Πετρο-Παῦλος*, *Σπυρο-Ἄγγελος*, *Σπυρο-Ανθιμος*, *Σπυρο-Λιάς*, *Σπυρο-Οδυσσεύς* κτλ.².

Σημ.: Τὰ ὀνόματα τοῦ εἴδους αὐτοῦ εἶναι ἀνεξάντλητα στὰ μέρη ὅπου συνηθίζονται.

Γ' ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Ἄμιλ-ἄχτυπα ἀμίλητα καὶ ἄχτυπα, ἀπροειδοποίητα, ξαφνικά *Λακωνία*, *ἀνω-κάτω* ἐπάνω κάτω, κοινό, *ἀπαν-αφκὰ* ἐπάνω ἀποκάτω *Πόντος*, *αὐό-πουρ- να* αὐγή καὶ πρωί, πολὺ πρωὶ *Καππαδοκία* *Σίλ.*, *ἀφαγ-άπια* καὶ *ἀφαγ-άπιωτα* *Θήρα* καὶ *ἀφα-άπια* *Νάξος* (*Ἀπείρανθος*), *χωρίς φαῖ* καὶ *πιετό*, *ἀφαι-άσταχα* ἄφαντα καὶ ἄστοχα, ξαφνικά *Κεφαλληνία*, *βρα(δ)ό-πορνο* βράδι καὶ πρωτὶ *Ρόδος*, (πρβ. *πουρνό-βραδυν*), *δεξό-ζερβα* δεξιὰ καὶ *ζερβά*, σὲ πολλὰ μέρη, (πρβ. *ζερβό-δεξα*), *ἐμπρο-πίσου* ἐμπρὸς καὶ *πίσω* *Πόντος*, *ζεοβ-ἀνάποδα* *ζεορβά* καὶ *ἀνάποδα* *Πελοπόν.* κ.ά.³, *ζεορβό-δεξ(ι)α* *ζεορβά* καὶ *δεξιὰ* *Καστε-λόριζο* κ.ά.⁴, *θεό-ψυχὰ μου* καὶ *θεό-ψυχὰ σου* στὸ *Θεὸ* καὶ στὴν *ψυχὴ μου* (ἔρ-

1. Μ. Φιλήντα, *Γραμματική*, σ. 404.

2. Π. Λορεντζάτου, *Κεφαλλήνων βαπτιστικὰ ὀνόματα διπλᾶ*, *Λαογραφία* 2, 302.

3. Α. Παπαδιαμάντη, *Τὰ Ἄπαντα* 4, 247.

4. Α. Καρκαβίτσα, *Παλιὲς ἀγάτες*, σ. 156.

κος) Κρήτη, καλό-κακα (ἄλλοτε) καλά και (ἄλλοτε) κακά Πόντος, κορμό-ριζα με τὸν κορμὸ και με τὴ ρίζα, μερα-νύχτα κοινό, και μερου-νυχτοῦ Κρήτη, κατὰ τὴ μέρα και κατὰ τὴ νύχτα, μπρουμυτ-ανάσκελα μπρούμυτα και ἀνάσκελα¹, μπρουστου-πίσ'να μπροστά και πισινά, μπρὸς πίσω Ἰμβρος, νομο-κόπου (νόμω και κόπω), με ἔντιμα μέσα Σάμος, νυχτό-ημερα νύχτα και μέρα, συνεχῶς, πατό-κορφα ἀπὸ τὸν πάτο στὴν κορφή, κοινό, πουδουκείθι ἀπὸ δῶ και ἀπὸ κεῖ Ἡπειρος (Νεγάδ.), πουρνό-βραδυν και πουρνό-βράδ' πρωί και βράδι Πόντος, σημερ-αὔριο σήμερα και αὔριο Κεφαλληνία κ.ά.², χειμωνο-καλόκαιρο και χειμωνο-καλόκαιρα³ χειμώνα και καλοκαίρι, σὲ πολλὰ μέρη, χερο-πόδαρα (δεμένος) στὰ χέρια και τὰ πόδια.

ΛΟΓΙΑ

1. Ο Ὑ σ ι α σ τ ι κ ἄ

Ἄγορα-πωλησία ἢ, ἄγορά και πώληση, ἄγορο(το)-κτηνοτρόφοι οἱ, ἀγρότες και κτηνοτρόφοι, ἄμνο-ερίφια τά, ἄμνοι και ἐρίφια (πρβ. δημ. ἀρνοκάτσικα τά), ἀνθρωπο-γύναια τά, ἀνθρωποι (= ἄντρες) και γυναῖκες, ἀπογειο-προσγειώσεις οἱ, ἀπογειώσεις και προσγειώσεις ἀεροπλάνων, ἀργυρο-χρυσόχοι οἱ, ἀργυροχόοι και χρυσοχόοι, ἀρχο-τέλεια ἢ, ἀρχή και τέλος (κειμένου), ἀῦξο-μείωση ἢ, ἀῦξηση και μείωση, ἀφαιμαξο-μετάγγιση ἢ, ἀφαίμαξη και μετάγγιση, ἀφιξ-αναχωρήσεις οἱ, ἀφίξεις και ἀναχωρήσεις, βιβλιο-χαρτοπωλεῖο τό, βιβλιοπωλεῖο και χαρτοπωλεῖο, γαλακτο-ζαχαροπλαστεῖο τό, γαλακτοπωλεῖο και ζαχαροπλαστεῖο, γεφυρο-οδοποιὸς ὁ, γεφυροποιὸς και ὁδοποιὸς, γεωργο-εργάτες οἱ, γεωργοὶ και ἐργάτες, γεωργο-κτηνοτρόφοι οἱ, γεωργοὶ και κτηνοτρόφοι, γεωργο-ποιμὴν ὁ, γεωργὸς και ποιμὴν συγχρόνως, δενδρο-ἀνθοκηπουροὶ οἱ, δενδροκηπουροὶ και ἀνθοκηπουροὶ, εἰσοδο-ἐξοδος ἢ, εἴσοδος και ἐξοδος, ἐκδορο-σφαγεῖς οἱ, ἐκδορεῖς και σφαγεῖς (ζώων), ἐξοδο-εἴσοδοι οἱ, ἐξοδοὶ και εἴσοδοι (τῆς πόλης), ἐμπορο-βιομήχανοι οἱ, ἔμποροι και βιομήχανοι, ἐπιτροπο-κηδεμόνες οἱ, ἐπίτροποι και κηδεμόνες, ἐργατο-τεχνίτες οἱ, ἐργάτες και τεχνίτες, ἐργατο-ὑπάλληλοι οἱ, ἐργάτες και ὑπάλληλοι, ἐσω-εξώρουχα τά, ἐσώρουχα και ἐξώρουχα, ἐφορο-δημογεροντία ἢ, ἐφορία και δημογεροντία, ἡγουμενο-συμβούλιον τό, ὁ ἡγούμενος και τὸ συμβούλιον, καπν-ομίχλη ἢ, ὁ καπνὸς και ἡ ὀμίχλη, κατοικο-δημότης ὁ, κάτοικος και δημότης, κεντρο-ἀριστερά ἢ, τὸ κέντρο και ἡ ἀριστερά (πολιτικὴ παράταξη), κεραμο-πλινθοποιὸς ὁ, κεραμοποιὸς και πλινθοποιὸς, κερδο-ζη-

1. Ν. Σκλιᾶ, *Καρηκομόντες*, σ. 39, Ν. Τσιφόρος στὸν *Ταχυδρόμο*, τεῦχ. 530, σ. 28.

2. Δ. Λουκοπούλου, *Ἀνδριώτισσος Σαφάκας*, σ. 98.

3. Α. Καρκαβίτσα, *Ὁ Ζητιάνος*, σ. 5.

μία ή, τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία, κοπτο-ράπτρια ἢ, γυναίκα πού κόβει καὶ ράβει (φορέματα), κριθο-βρώμη ἢ, κριθή καὶ βρώμη, μισθο-τροφοδοσία ἢ, μισθοδοσία καὶ τροφοδοσία, μυελ-εγκέφαλος ὁ, ὁ (νωτιαῖος) μυελὸς καὶ ὁ ἐγκέφαλος, μυελο-μηνιγγίτις ἢ, φλεγμονὴ τῶν μηνίγγων καὶ τοῦ μυελοῦ, μυρμηκο-λέων ὁ, ζῶο φανταστικὸ πού εἶναι μυρμήγκι καὶ λέων, ναυτο-δίοποι οἱ, ναῦτες καὶ δίοποι, ὄνοματ-επώνυμο τό, ὄνομα καὶ ἐπώνυμο, ὄπωρο-κηπευτικά τά, ὄπωρικά καὶ κηπευτικά, ὄπωρο-λαχανοπώλης ὁ, αὐτὸς πού πουλᾷ ὄπωρικά καὶ λάχανα, παθολογο-ανατόμος ὁ, γιατρὸς πού εἶναι παθολόγος καὶ ἀνατόμος, πιστο-χρέωση ἢ, πίστωση καὶ χρέωση, πλινθο-κεραμοποιοὶ οἱ, πλινθοποιοὶ καὶ κεραμοποιοί, προβατ-αιγοκτηνοτρόφοι οἱ, προβατοκτηνοτρόφοι καὶ αἰγοκτηνοτρόφοι, προβατ-αιγοτροφία ἢ, προβατοτροφία καὶ αἰγοτροφία, προσθ-αφαιρέσεις οἱ, προσθήκες καὶ ἀφαιρέσεις, στομαχο-εντερολόγος ὁ, γιατρὸς πού εἶναι στομαχολόγος καὶ ἐντερολόγος, τροφο-κατοικία ἢ, τροφή καὶ κατοικία, ὑποδικο-κατάδικοι οἱ, οἱ ὑπόδικοι καὶ οἱ κατάδικοι, φορτο-εκφόρτωση ἢ, ἡ φόρτωση καὶ ἡ ἐκφόρτωση, φορτο-εκφορτωτής ὁ, ἐργάτης πού φορτώνει καὶ ξεφορτώνει, φορτο-επιβατηγὰ τά, φορτηγὰ καὶ ἐπιβατηγὰ (πλοῖα), φρουτο-λαχανικά τά, φρούτα καὶ λαχανικά, φωτο-ειδησεογράφοι οἱ, φωτογράφοι καὶ εἰδησεογράφοι, χωρο-χρόνος ὁ, ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος, ψηκτρο-σαρωθροποιεῖον τό, ἐργαστήριον πού κάνει ψῆκτρες (= βουρτσες) καὶ σάρωθρα (= σκούπες), ὠτο-λαρυγγολόγος ὁ, γιατρὸς πού εἶναι ὠτολόγος καὶ λαρυγγολόγος.

2. Ἐπίθετα

Ἄγρο(το)-κτηνοτροφικός ἀγροτικός καὶ κτηνοτροφικός, βρεφο-νηπιακὸς σταθμὸς γιὰ βρέφη καὶ νήπια, γεωργο-αμπελοφυγικός γεωργικός καὶ ἀμπελοφυγικός, γεωργο-κτηνοτροφικός γεωργικός καὶ κτηνοτροφικός, γλυπτο-ζωγραφικός γλυπτικός καὶ ζωγραφικός, ἐαρινο-χειμερινοὶ (μῆνες) ἐαρινοὶ καὶ χειμερινοί, ἐπαγγελματο-επιστημονικός ἐπαγγελματικός καὶ ἐπιστημονικός, θεριζ-άλωνιστική μηχανή θεριστική καὶ ἀλωνιστική, θερμο-ψυκτικά (ὄργανα) θερμαντικά καὶ ψυκτικά, ἰατρο-φαρμακευτικός ἰατρικός καὶ φαρμακευτικός, ἱστορικο-φιλοσοφικός ἱστορικός καὶ φιλοσοφικός, ἰχθυο-κτηνοτροφικός ἰχθυοτροφικός καὶ κτηνοτροφικός, κληρικο-λαϊκὸς κληρικός καὶ λαϊκός, κοινωνικο-οικονομικός κοινωνικός καὶ οἰκονομικός, κτηνο-πτηνοτροφικός κτηνοτροφικός καὶ πτηνοτροφικός, κυανό-λευκὸς κυανοῦς καὶ λευκός, μικρο-μεσαῖοι μικροὶ καὶ μεσαῖοι, μουσικο-γυμναστικός μουσικός καὶ γυμναστικός, μουσικο-φιλολογικός μουσικός καὶ φιλολογικός, μωρο-φιλῶδοξος μωρὸς καὶ φιλῶδοξος, οἰκονομικο-πολιτικός οἰκονομικός καὶ πολιτικός, οἰκονομικο-τεχνικός οἰκονομικός καὶ τεχνικός, ὀπτικο-ακουστικός ὀπτικός

καὶ ἀκουστικός, πλατωνικο-αριστοτελικὸς πλατωνικὸς καὶ ἀριστοτελικὸς, πολιτικο-στρατιωτικὸς πολιτικὸς καὶ στρατιωτικὸς, στρατιωτικο-πολιτικὸς στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς, τεχνικο-επιστημονικὸς τεχνικὸς καὶ ἐπιστημονικὸς, τεχνικο-οικονομικὸς τεχνικὸς καὶ οἰκονομικὸς, τουριστικο-εμπορικὸς τουριστικὸς καὶ ἐμπορικὸς, ὑψηλο-ευγενέστατος ὑψηλότατος καὶ εὐγενέστατος (τίτλος παλαιότη.), χρονικο-τοπικὸς χρονικὸς καὶ τοπικὸς, ψωρο-πειναλέοι ψωριάρηδες καὶ πειναλέοι.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΡΙΠΛΟΨΥΝΘΕΤΑ

Ο ὀ σ ι α σ τ ι κ ᾶ

Ἄνηθο-μαλαθρό-κουκκα τά, ἄνηθα, μάλαθρα καὶ κουκκιά¹, ἀντερο-σηκωτο-πλέμονα τά, ἄντερα, σηκώτια καὶ πλεμόνια, σὲ πολλὰ μέρη, βερικο(κο)-κιτρο-κύδωνα τά, βερίκοκα, κίτρα καὶ κυδώνια Κρήτη, γεροντο-γυνακό-παιδα τά, γέροντες γυναῖκες καὶ παιδιά Πελοπόνν. (Οἰνοῦς), δαμασκηναϊδό-μηλα τά, δαμάσκηνα, ἀπίδια καὶ μῆλα², καουνο-καρπουζο-πόπονα τά, καούνια, καρπούζια καὶ πεπόνια Νάξος (Ἀπεύρανθος)³, καουνο-ξυλαγγορο-πόπονα τά, καούνια, ξυλάγγουρα καὶ πεπόνια, στὸ ἴδιο⁴, καουνο-ποπονο-κάρπουζα τά, καούνια, πεπόνια καὶ καρπούζια στὸ ἴδιο⁵, καρπουζο-ποπονο-κάουνα τά, καρπούζια, πεπόνια καὶ καούνια, στὸ ἴδιο⁶, καρπουζο-καουνο-πόπονα τά, καρπούζια, καούνια καὶ πεπόνια, στὸ ἴδιο⁷, κοκκαλο-παιδο-κούταλο τό, κόκκαλο, παῖδι καὶ κουτάλι (= πλάτη) Τῆλος, κουταλο-μαχαιρο-πίρουνα τά, κουτάλια, μαχαίρια καὶ πιρούνια Νάξος (Ἀπεύρανθος), λαδο-κερο-λιβάνι τό, λάδι, κερὶ καὶ λιβάνι⁸, μαχαιρο-κουταλο-πίρουνα τά, μαχαίρια, κουτάλια καὶ πιρούνια Νάξος (Ἀπεύρανθος), παῖδο-κουταλό-ψωρο τό, παῖδι, κουτάλι καὶ ψάρι (= ψάα), Τῆλος, παλτο-φουστανο-πάπουτσα τά, παλτό, φουστάνια καὶ παπούτσια⁹, ποπονο-καρπουζο-κάουνα τά, πεπόνια, καρπούζια καὶ καούνια Νάξος (Ἀπεύρανθος)¹⁰, ποπονο-καουνο-κάρπουζα

1. Ἱστορικὸν Λεξικὸν Ἀκαδημίας.

2. Ἰθηνᾶ 10, 20.

3. Ἰθηνᾶ 45, 353.

4. Στὸ ἴδιο.

5. Στὸ ἴδιο.

6. Στὸ ἴδιο.

7. Στὸ ἴδιο.

8. Ν. Πιέρδικα, Σκύρος σ. 59.

9. Ἀπὸ ἀθηναϊκῆ ἐπιθεώρησης.

10. Ἰθηνᾶ 45, 353.

τά, πεπόνια, καούνια και καρπούζια, στὸ ἴδιο¹, σελλο-σκαλο-χάλινα τά, σέλλα, σκάλα και χαλινός², σταρο-φακό-κουκκα τά, σιτάρι, φακή και κουκ-
κιά³, τζιγερο-φλεμονο-καρδουλάκια τά, τζιγέρια, φλεμόνι και καρδουλάκι
Κρήτη, τζιγερο-συκωτο-φλέμονο τό, τζιγέρι, συκώτι και φλεμόνι Τῆλος, τσι-
τσιολου-χοιρ'νου-λόκαν'κα τά, τσιτσιρία (= παχὺ ἔντερο), χοιρινὸ λίπος και
λουκάνικα Ἰμβρος.

Κύρια ὀνόματα

Παρασκευο-Σαββατο-Κύριακο τό, Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή,
ὡς συνέχεια⁴, Σαββου-Ν'κουλου-Βάρβαρα τά, οἱ διαδοχικὲς γιορτὲς τῶν ἀ-
γίων Σάββα, Νικολάου και Βαρβάρας Ἰμβρος.

Ἐπίθετα

Κουτσο-κουλό-στραβος κουτσός, κουλός και στραβός⁵, τυφλο-κουφ-
-άλαλος, τυφλός, κουφός και ἄλαλος (λόγιο).

Παράγωγα τριπλοσυνθέτων

Καματο-διβολο-τριβολι-στής ὁ, γεωργὸς ποὺ κάνει κάματο (= πρῶτο),
δεύτερο και τρίτο ὄργωμα Νάξος, (Ἀπείρανθος)⁶, σιναπο-ραπανο-μπαμιο-
-ποστεναγλάδες (καθαρογλώσσημα) Κρήτη, στολιφο-τσαππο-κλαππόραμμαν τό,
(καθαρογλώσσημα) Κύπρος.

Θεσσαλονίκη

† Ν. Π. ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ

1. Στὸ ἴδιο.
2. Ἀθηνᾶ 10, 20.
3. Ἀθηνᾶ 43, 162.
4. Περιοδικὸ Ταχυδρόμος, ἀριθ. 522, σ. 4.
5. Α. Καρκαβίτσα, Ὁ Ζητιάνος, σ. 37.
6. Ἀθηνᾶ 42, 234.